ΜΑΡΙΑ Η ΠΕΝΤΑΓΙΩΤΙΣΣΑ(¹)

ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

Ἀπ' τὰ Σάλωνα σφάζουν ἀρνιὰ καὶ 'ς τὸ Χρισὸ κριάρια
Καὶ 'ς τῆς Μαρίας τὴν ποδιὰ σφάζονται παλληκάρια.

Νύχτα κατάμαυρη, μάννα τοῦ τρόμου.
Ἔξυπνος βρίσκομαι 'ς τὸ ψτωχικό μου,
Ἕνα μισόσβυστο δαυλὶ 'ς τὸ πλάϊ
Τὴν τελευταία του σπίθα πετάει.
Κρατάω τὸ μέτωπο σκυφτὸ 'ς τὸ χέρι·
Μέσα 'ς τὰ σύννεφα μόνο ἕν' ἀστέρι
Λάμπει... κι' ἀθέλητος ὁ στοχασμός μου
Πάει 'ς ταῖς Πεντάμορφαις, θεαὶς τοῦ κόσμου,
Ποῦ κόσμους ἔφαγαν καὶ παλληκάρια,
Σὰν ἄγρια πέλαγα καὶ 'σὰν λιοντάρια.
Κ' ἔξαφνα τ' ἄστρο μου 'ς τὰ οὐράνια βάθη
Μέσα σὲ σύννεφα πιὸ μαῦρα ἐχάθη,
Κ' ἐν ἀδασίλευτο κ' ἕν ἄλλο ἀστέρι
Ἀπ' ἄλλα ὑψώματα κι' ἀπ' ἄλλα μέρη
Κι' ἀπ' ἄλλα ὄνειρα σταλτὸ ἐδῶ χάμου
Ἐγλυκοχάραξε 'ς τὴν καμαρά μου.
Μ' ἕνα λαμπρόφωτο γύρω στεφάνι
Ἡ Πενταγιώτισσα 'μπροστά μου ἐφάνη.

Δὲν τὴν ἀλλάξανε τὰ καταχθόνια·
Πανώρια, ἀγέραστη, ξάστερη, αἰώνια,
Σὰν νὰ τὴν ἔκαμε 'ς τὸν Ἅδη κάτου
Ὁ Χάρος δοῦλός της βασίλισσά του.
Ἴδια, παράδεισος, κόλασις, ἴδια!
Φλωριά, χωριάτικα πλούσια στολίδια,
Σ' τ' ἀχνό της μέτωπο κρέμουντ' ἀράδα,
Καὶ τοῦ μετώπου της λάμπ' ἡ ἀχνάδα
Πιὸ φανταχτότερη κι' ἀπ' τὰ φλωριά της.
Ἡ Νύχτα χάνεται 'μπρὸς 'ς τὴ θωριά της·
Ἀλλὰ κι' ἂν ἤτανε κ' ἡ Νύχτα ἐκείνη
Ποῦ μόνο ὁ θάνατος κι' ὁ τάφος δίνει,
Κι' ἂν εἶχε ἀμέτρηταις φοραὶς ἀκόμα
Πιὸ ἄγριο πρόσωπο, πιὸ μαῦρο χρῶμα,
Πάλι θα χάνοταν 'σαν 'ντροπιασμένη
Ἀπ' τὴ νικήτρια λάμψι ποῦ βγαίνει
Μέσ' ἀπ' τὰ μάτια της· — εἶνε γυναίκεια;
Καὶ μάτια λέγονται τ' ἀστροπελέκια;

Ὦ Πενταγιώτισσα, τί θὲς ἀκόμα;
Πές μου, δὲ σ' ἔλυωσε τὸ μαῦρο χῶμα
Καὶ μὲ τὰ ὄνειρα τοῦ κάτου κόσμου
Ξεφεύγεις ἄπιαστη κ' ἔρχεσ' ἐμπρός μου;
Μόνη δὲν ἔρχεσαι· κι' ἀπὸ κοντά σου
Κύτταξε! σέρνονται τὰ θύματά σου,
Ἀγόρια ἀχνούδωτα, παλληκαράδες,
Ἀθῶα θύματα κι' ἀθῶοι φονιάδες,
Πίσω σου τρέχουνε, σ' ἀκολουθοῦνε,
Κι' ὅλοι ἀπὸ ἔρωτα γιὰ σὲ μεθοῦνε
Κι' αὐτοὶ ποῦ ἐμάγεψες κι' ὅπου 'ς τὰ χέρια
Τοὺς ἐπαράδωκες φόνου μαχαίρια
Κι' ἀδέρφια ἐσκότωσαν, φίλους γιὰ σένα,
Κ' ἐκεῖνοι πῶπεσαν ἀρνιὰ σφαγμένα,
Ὅλοι τους κρέμουνται, κι' αὐτοὶ κ' οἱ ἄλλοι,
Ἀπὸ τῆς νιότης σου τὰ δόλια κάλλη,
Καὶ σὺ 'ς τὴ μέση τους δὲν κλαίς, δὲ φρίττεις,
Γέννα μαρμάρινη τῆς Ἀφροδίτης!
Κι' ὅπως ἡ Ἄνοιξις ἀπ' τὸ παλάτι
Τ' Ἀπρίλη χύνεται ῥόδα γεμάτη,
Κ' ἐσὲ τὰ χέρια σου κ' ἐσὲ ἡ ποδιά σου
Γεμᾶτα εἶν' αἵματα, ῥόδα δικά σου!

Ἀ! Πενταγιώτισσα, τί θὲς ἀκόμα;
Ὄχι, δὲ σ' ἔλυωσε τὸ μαῦρο χῶμα,
Καὶ μὲ τὰ ὄνειρα τοῦ κάτου κόσμου
Ξεφεύγεις ἄπιαστη κ' ἔρχεσαι ἐμπρός μου
Ὦ πλάσμ' ἀλύπητο, λαχταρισμένο,
Ἔλα! σ' ἀγάπησα, καὶ σὲ προσμένω·
Κι' ἂν εἶσαι φάντασμα, τέτοια ὀλοένα,
Τέτοια φαντάσματα ὡσὰν ἐσένα
Νὰ μοῦ χαρίζουνε τὴν εὐτυχία,
Ὄνειρο πύρινο σὲ ζωὴ κρύα.
Ἔλα καὶ σφίξε με 'ς τὴν ἀγκαλιά σου,
Σβύσε τὴ δίψα μου μὲ τὰ φιλιά σου,
Ὅπως κι' ἂν λέγεσαι κι' ὅ,τι κι' ἂν εἶσαι,
Κ' ὕστερα ὅλο μου τὸ αἷμα χύσε,
Σὰν τὸ νεράκι της ἡ γῆ 'ς τὸ δίνω·
Ρουμπίνια ἀτίμητα πλάσε μ' ἐκεῖνο.
Ὅλα εἶνε σύννεφα καὶ παραμύθια,
Μόν' ἡ ἐμμορφιὰ εἶνε τὸ φῶς, ἡ ἀλήθεια!
Τοῦ κάκου ἀχόρταγα 'ς τὸν κόσμο τοῦτο
Δόξα γυρεύοιμε, δύναμι, πλοῦτο,
Κ' ἡ Πίστις, μάγισσα, φτερὰ μᾶς δίνει,
Κ' ἐμπρός σου τρέμουμε, Δικαιοσύνη,
Κι' ὅλο ἀπὸ μέσα μας μιὰν εὐχὴ βγαίνει:
Νὰ ζοῦμε ἀπειραχτοι κι' ἀναπαμμένοι.
Σὲ μιᾶς Πεντάμορφης τὰ στήθη ἐπάνω,
Μὲ δυὸ γλυκόλογα, μὲ γέλιο πλάνο,
Ὅλα ξεχάνονται... Χυμάει μιὰ Λάμια
Καὶ 'σὰν ἀδύνατα ξερὰ καλάμια
Τὰ σιδερένια μας νιᾶτα συντρίβει·
Κ' ἢ βοσκοπούλα εἶνε μέσ' 'ς τὸ καλύβι
Ἢ 'ς τἀρχοντόσπιτο κυρὰ μεγάλη,
Ὅμοια 'ς τἀρπάγια της μᾶς σφίγγει πάλι,
Καὶ μὲ τὸ στόμα της τἄπονο πιάνει
Ρουφάει τὸ αἷμά μας — καὶ δὲν τῆς φτάνει!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(¹) Ἐκ τῆς ἐν τῷ Φιλαδελφείῳ Ἀγῶνι βραβευθείσης συλλογῆς: «Τὰ Μάτια τῆς Ψυχῆς μου».

Η ΛΥΓΕΡΗ

Συνέχεια· ἴδε σ. 340

Τῷ ὄντι ἡ λυγερὴ ὑπέφερε πάρα πολύ. Ἐκτὸς τοῦ κλονισμοῦ ὃν ᾐσθάνθη ἐκ τῶν λόγων τῆς Κυρὰ Παγώνας καὶ τῶν φανερῶν πλέον διαθέσεων τῶν γονέων της, περὶ συνοικεσίου, ἡ χθὲς ἐνώπιον τῆς οἰκίας τοῦ Καινούριου διαδραματισθεῖσα σκηνή, πολὺ τὴν ἐλύπησε. Δύο κακὰ ἐπῆλθον διὰ τοῦ συμβάντος ἐκείνου εἰς τὴν παρθένον. Πρῶτον ὅτι κατεντροπιάσθη ἐνώπιον τόσου πλήθους, φανερωθέντος πλέον τοῦ πρὸς τὸν Γεώργιον ἔρωτός της καὶ δεύτερον δυσηρέστησεν αὐτὸν ἀρνηθεῖσα νὰ λάβῃ τὸ προσφερόμενον τεμάχιον τῆς κουλούρας. Κ' ἐνῷ ἀποσυρθεῖσα τοῦ ἐξώστου ἀνελύετο εἰς δάκρυα καὶ λυγμούς, δὲν ἠδύνατο κανεὶς νὰ εἴπῃ ἀσφαλῶς ἂν ἔκλαιεν ἐκ θυμοῦ, διότι ἐδόθη τὸ ὄνομά της ἕρμαιον τῆς κακολογίας τῶν χωρικῶν, ἢ ἐξ ἐλέγχου καθ'ἑαυτῆς, διότι δὲν ἔλαβε τοῦ νέου τὸ δῶρον. Ἀλλ' ἐκ τῆς συχνοτέρας προσηλώσεως τοῦ νοῦ τῆς λυγερῆς εἰς ἓν καὶ μόνον σημεῖον τῆς σκηνῆς ἐκείνης, εἰς τὴν πικραμένην ὄψιν καὶ τὸ ὀργίλον ὕφος, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν αἴφνης ὁ Βρανᾶς, μόλις εἶδε τὴν ἐντελῆ ἄρνησίν της, ἔκαμνε καθένα νὰ πιστεύσῃ ὅτι μᾶλλον διὰ τὸ δεύτερον ἐστενοχωρεῖτο. Ναί, ἐκάκιζεν ἤδη ἑαυτὴν ἡ Ἀνθή, διότι ἐδείχθη τόσον ὑπερήφανος καὶ ἀσυγκίνητος εἰς τὸν ἔρωτά της. Τί ἠθέλησε τάχα νὰ κάμῃ μὲ αὐτό; Νὰ φράξῃ τὰ κακὰ στόματα; Ἀρκεῖ εἰς αὐτὰ ὅτι εἶδον κάτι τι· δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ ἴδοῦν περισσότερα. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι ἔχουν τὴν καλοσύνην νὰ συμπληρώνουν μόναι των τὰ κενά. Ἂν εὐηρέστει τοὐλάχιστον τὸν Γεώργιον· ἂν ἐδέχετο τὴν προσφορὰν του, θὰ εἶχε κἂν αὐτόν, δὲν θὰ τὸν ἠνάγκαζε νὰ φύγῃ εὐθὺς μακράν, μακρότερον ὅσον τὸ δυνατόν, καταπληγώνων διὰ τῶν πτερνιστήρων τὸν ἵππον του, μὴ θέλων ν' ἀκούσῃ οὐδὲ τοὺς συντρόφους του.

— Ἔπρεπε νὰ τὸ πάρω κι' ἂς χανόταν ὁ κόσμος· ἔλεγεν ἀποφασιστικῶς.

Ἀλλ' εὐθὺς ἤρχετο δριμὺς ἔλεγχος τῆς ἀποφάσεώς της αὐτῆς τὸ παρθενικὸν κοκκινάδι ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ σχεδὸν τὴν ἀπέπνιγε. Τί νὰ κάμῃ; Νὰ τὸ δεχθῇ ἐκεῖ, πρὸ τοσούτου κόσμου, νὰ προδώσῃ μόνη τὴν αἰσχύνην της, νὰ λησμονήσῃ τοὺς γονεῖς της, τὸ ὄνομά της! Ὄχι ποτέ! ἂς ἐχάνετο καλλίτερα ἡ ἀγάπη της...

Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν τὸ εὕρισκε καλὸν τοῦτο ἡ λυγερή. Πῶς νὰ χάσῃ τὴν ἀγάπην της διὰ τὴν ὁποίαν ἔπαθε τόσα πολλά; Πῶς ν' ἀφήσῃ νὰ τῆς φύγῃ δυσηρεστημένος ὁ Γεώργιος διὰ τὸν ὁποῖον καθ' ἡμέραν τόσας ἐπιπλήξεις ἐλάμβανε παρὰ τῶν οἰκείων της; Πῶς νὰ τὸν ὑποφέρῃ ξένον καὶ ἀδιάφορον, ἀφοῦ συνείθισε νὰ τὸν θεωρῇ ἀφωσιωμένον πλέον σύντροφον; Ὤ, ὄχι! θὰ κάμῃ τὰ ἀδύνατα δυνατὰ νὰ τὸν συναντήσῃ, νὰ τῷ εἴπῃ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἔλαβε τὴν προσφορὰν του «μὴ μοῦ χολιᾶς, Γιωργάκη μου, γι' αὐτό.... δὲν μὲ θὲς νὰ εἶμαι φρόνιμη;» καὶ νὰ τῷ εἴπῃ τὴν νέαν μεγάλην συμφορὰν ἡ ὁποία τοὺς ἠπείλει. Οὕτω ἡ λυγερὴ σκεπτομένη ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν της.

— Ἀμ'ἔλα, περπέσα· συμμαζέψου πιά! εἶπεν ἡ Κυρὰ Παναγιώταινα μόλις εἶδε τὴν θυγατέρα της, μετὰ μαλακῆς, δῆθεν ἐπιπληττούσης φωνῆς.

— Δὲν ἤμουν πουθενά· 'ς τὴν Βασιλικὴ ἤμουν, εἶπε δειλῶς ἡ Ἀνθή, φοβουμένη μήπως ἔμαθέ τι ἡ μήτηρ της.

— Ἐσὺ γυρίζεις κ' ἡ μοῖρά σου δουλεύει, καλότυχη; Ἔλα, πιάσε μου γιατὶ θἄχωμε τὸ γαμπρὸ ἀπόψε.

— Ποιὸ γαμπρό;

— Ἔλα δά, καλομοῖρα· καὶ τὸν ξέρεις καὶ τὸν ξέρω· σώπα!...

Ἡ Ἀνθὴ ἀνετριχίασεν ὅλη. Δὲν ἤξευρε διατί, δὲν ἐφαντάζετο πῶς ἡ λυγερή, ἀλλὰ πάντοτε ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ σπουδαίου τινὸς γεγονότος τοῦ βίου της, τὸν πρῶτον ὃν ἔβανεν εὐθὺς κατὰ νοῦν ἦτο ὁ Νικολὸς Πικόπουλος. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅτε μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ῥιζικαρίων ἐξήρχετο μὲ πλῆρες ἀμιλήτου νεροῦ τὸ στόμα εἰς τὰς ὁδοὺς ἵν' ἀκούσῃ τὸ ὄνομα ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἔμελλε νὰ κάμῃ σύζυγον, μέχρι τῆς μεταμεσημβρινῆς ὥρας τοῦ Τριημέρου, ὅτε ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἀλμυροκουλούρας ἔβλεπεν ἐνύπνια, ὁ Νικολὸς ἐπρωτοστατεῖ κ' ἐν τῷ ὕπνῳ κ' ἐν τῇ ἐγρηγόρσει τῆς παρθένου. Ὁ Γεώργιος Βρανᾶς δὲν ἐνεφανίζετο οὕτω πρὸ αὐτῆς, ὄχι. Ἔπρεπε ν' ἀγωνισθῇ ἡ ἰδία, νὰ τὸν κράξῃ σχεδὸν διὰ τοῦ νοῦ καὶ τότε νὰ προσέλθῃ. Ἐνῷ ὁ Νικολὸς ἤρχετο εὐθὺς καὶ αὐτόκλητος. Ἡ λυγερὴ ἐλυπεῖτο, κατεστενοχωρεῖτο διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἀπέπεμπε πεισμόνως τῆς μνήμης της, τὸν παρείσακτον τοῦτον ἐπισκέπτην ὅπως ἀποδιώκει τις σκῦλον ἐκ τῆς οἰκίας του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πεισμόνως ἐπανήρχετο. Οὕτω καὶ τώρα εἰς τοὺς πρώτους λόγους τῆς μητρός της ὁ Νικολὸς ἐφάνη ἐν ὅλῃ του τῇ ἀπεχθεῖ παραστάσει εἰς τὸν νοῦν τῆς λυγερῆς.

— Σὰν τὸ διάτανο φανερώνεται 'μπροστά μου! ἐσκέφθη.

Καὶ εἶχε τὴν ἔκφρασιν ἀδίκως ταλανιζομένης ὑπάρξεως ἐνῷ ἐσυλλογίζετο ταῦτα. Ὄχι, δὲν τὸν ἤθελε τὸν Νικολόν. Ἐκεῖνοι οἱ μικροὶ καὶ πονηροὶ ὀφθαλμοί του, οἱ προσηλούμενοι ἄπληστοι καὶ ἁρπακτικοὶ παντοῦ ὅπου ἠτένιζον, ἐκείνη ἡ βάναυσος συμπεριφορά του, ἡ σπουδή του εἰς ὁποῖον δήποτε μέρος καὶ ἂν ἦτο, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀκόμη, νὰ ὁμιλῇ περὶ χρημάτων καὶ συμφέροντος, ἡ ἀπάθειά του ἡ μαρμαρώδης εἰς ὅ,τι καλὸν καὶ ὡραῖον, δὲν ἦσαν ἱκανὰ προσόντα διὰ νὰ κινήσουν εἰς συμπάθειαν τὴν νεαρὰν ψυχὴν τῆς παρθένου.

— Γρήγορα, γρήγορα! τὸ φαγί 'ς τὸ τραπέζι! ἠκούσθη αἴφνης, καὶ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν ὁ Κὺρ Παναγιώτης.

Ὄπισθεν δ'αὐτοῦ ἐνεφανίσθη ὁ ὄγκος τοῦ σώματος τοῦ Νικολοῦ Πικοπούλου Οἱ συνέταιροι ἐφαίνοντο εὔθυμοι πολύ, ὡς νὰ ἐτελείωσαν καμμίαν εὐχάριστον ἀπόφασιν. Τοῦτο ἐμάντευσεν ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ Κυρὰ Παναγιώταινα καὶ πλήρης χαρᾶς ἦλθε κ' ἐφίλησε τὸν Νικολόν. Ἦτο τοῦτο ὁμολογία φανερά, ἀπόδειξις τοῦ τρυφεροῦ συνδέσμου, ὅστις ἦνου ἤδη καὶ τὰς τέσσαρας ἐκείνας ὑπάρξεις εἰς ἕν· ὅτι ὁ Νικολὸς Πικόπουλος, ὁ παμπόνηρος Διβριώτης, ἀπετέλει πλέον ἀδιάσπαστον μέλος τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀφέντη του. Τὰ φιλήματα δὲν δίδονται δωρεὰν εἰς τὰ χωρία. Καθὲν ἔχει τὴν σοβαρὰν ἔννοιάν του, τὴν ἀληθινὴν ἔννοιάν του, ὡς πιστὴ ἔκφρασις τῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας. Ἡ Ἀνθὴ ἐγνώριζε τοῦτο, ἀπελπισία τὴν κατέλαβεν εὐθὺς καὶ ἦτο ἑτοίμη ν'ἀποσυρθῇ εἰς τὸ μαγειρεῖον διὰ νὰ κλαύσῃ. Ἀλλὰ πρὶν προφθάσῃ νὰ κάμῃ βῆμα δύο χεῖρες τὴν ἐνηγκαλίσθησαν καὶ φίλημα ἀπετέθη ἐπὶ τοῦ παρθενικοῦ μετώπου της.

— Νύφη ποῦ θὰ σοῦ γένῃ, ἔ!...

Ὁ γέρων ἔμπορος κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὴν θυγατέρα του ἐπεδείκνυεν αὐτὴν πρὸς τὸν Νικολὸν μετά τινος ὑπερηφανείας κ' ἐγωϊσμοῦ, ὅπως ἔπραττεν ὅτε ἐδείκνυε τὸ ἐμπόρευμά του εἰς κανένα ἀγοραστήν Ὁ παλαιὸς ὑπηρέτης ἵστατο χάσκων, μὲ τοὺς μικροὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους μετ' ὀρέξεως ἐπὶ τῆς παρθένου ὡς ἐπὶ θηράματος. Δὲν ἤξευρε τί νὰ κάμῃ, πῶς νὰ φερθῇ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τῆς νέας θέσεώς του, ὡς γαμβρὸς κεκηρυγμένος τοῦ ἀφέντη του. Ἐσκέπτετο ἂν δὲν ἤρμοζε νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς ν' ἀποθέσῃ φίλημα ἐπὶ τῆς μελλούσης γυναικός του. Βέβαια ἔπρεπε· πῶς τὴν φιλεῖ τἄχα ὁ ἀφέντης του. Αὐτὸς ἦτο ὁ γαμβρὸς καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ γυναῖκά του!... Καὶ ἀποφασίσας ἐβάδισε πρὸς τὴν παρθένον μὲ τὴν φρικίασιν ἐκείνην τῆς προσδοκίας τοῦ φιλήματος, μὲ τὴν ταραχὴν τῶν πρωτοπείρων ἐραστῶν. Πλὴν τὸ φίλημα ἔμεινεν εἰς τὰ χείλη τοῦ Νικολοῦ. Ἡ κόρη ἐλευθερωθεῖσα τῶν πατρικῶν χειρῶν, ἔρριψεν ὀργίλον βλέμμα εἰς τὸν ἀτυχῆ νυμφίον κ' ἔφυγε μακράν.

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἡ κεντητὴ ἀνδρομίδα ἠπλοῦτο ἀμελῶς ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ παραθύρου τῆς οἰκίας Στριμμένου. Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἐτέθη ὑπὸ τῆς Ἀνθῆς καὶ πᾶν ἄλλο, μία σινδόνη λόγου χάρι μ' ἕνα κόμβον εἰς τὸ μέσον, ἐν χρωματιστὸν μαντήλι δεδεμένον ἐπὶ τοῦ θριγκοῦ, ἀλλ' οἱ διαβάται κ'αἱ γειτόνισσαι ἐτίθεντο εἰς πειρασμὸν διὰ τοῦτο καὶ θὰ ἐβασανίζοντο μέχρις οὗ ἀνακαλύψουν τὴν αἰτίαν. Ἕνας κόμβος τόσος δὰ εἰς τὸ σινδόνι! ἄ, κάτι τρέχει ἀφεύκτως... Διὰ τὴν ἀνδρομίδα ὅμως ἐγνώριζον ὅλοι ὅτι ἦτο τὸ ἀγαπητὸν κατόρθωμα τῆς παρθένου· ὅτι ἐπὶ ἑξάμηνον εἰργάσθη ἐπ' αὐτῆς χωρὶς νὰ σηκώσῃ κεφάλι, μετὰ φιλοπονίας καὶ ζήλου, κ'ἐκέντησε διὰ πολυχρώμων νημάτων πτηνὰ καὶ ἰχθῦς ἐπὶ κατακοκκίνου οὐρανοῦ, μετὰ λεπτοτέχνου ἀβρότητος, ὥστε νὰ εἶνε αὕτη τὸ καλλίτερον τῶν προικώων της. Δὲν θὰ εἶχον λοιπὸν ἄλλο τι νὰ τὴν κατηγορήσουν εἰμὴ ὅτι εἶνε ἐπιδεικτική.

— Κἄθε τρεῖς καὶ λίγο, μᾶς τὴν κρεμᾷ τάχα νὰ ἰδοῦμε τὴν προκοπή της!..

Ἀλλ' ἀπ' αὐτὰ ἃς λέγουν ὅσα θέλουν. Τὴν ἀλήθειαν νὰ μὴ λέγουν ἐνδιέφερε τὴν λυγερήν. Νὰ μὴν ἠξεύρουν δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀνδρομίδα ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὸ πολύχρωμον ζωηρὸν μαλλίον ἐσπινθηροβόλει μέχρις ἀποτυφλώσεως ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἐμαρτύρει εἰς τὸν Γεώργιον Βρανᾶν τὴν ἀγωνίαν της, τὴν σπουδήν της ἵνα ἴδῃ αὐτὸν καὶ τῷ ὁμιλήσῃ.

Δὲν εἶχεν ἐκδοθῇ ἀκόμη «*Νέα ἀνθοδέσμη*» κ' αἱ λυγεραὶ τῶν χωρίων ἠγνόουν τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων. Δὲν μετεχειρίζοντο τὸ σκόροδον διὰ νὰ εἴπουν εἰς τὸν ἐραστήν των: *Ἔχεις ὀφθαλμοὺς βασκανίας*· οὔτε τὸν μενεξέν: *Αἰσχύνομαι νὰ σοι φανερώσω τὸν ἔρωτά μου*· οὔτε τὸ κρόμμυον: *Ὅταν σὲ ἐνθυμοῦμαι ἀναστενάζω, ἄ!..* οὔτε τὸν στάχυν ἵνα ὡς ἔμπορος τῶν αἰσθημάτων ἀποτείνουν πρῶτον εἰς αὐτὸν τὴν ἐρώτησιν: *Εἶσαι πλούσιος*; Αἱ συνεννοήσεις αὐτῶν, σπάνιαι ἄλλως τε, διότι ἡ αὐστηρὰ ἠθικὴ ἐθεώρει ὡς καταισχύνην τὸν ἔρωτα, διεξήγοντο εἰς τὰς κοινὰς συναθροίσεις διὰ τῶν βλεμμάτων, ἱκανῶν παρὰ πᾶν ἄλλο μέσον νὰ ἐκφράσουν τὰ ἁγνὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς, τὰ ὁποῖα ἔτρεφον. Ἐκτὸς αὐτῶν ὅμως ἂν ὑπῆρχε ἄμεσος ἀνάγκη συνεννοήσεως, ἂν ἀπειλουμένη καταστροφὴ ἔρωτος πολυετοῦς ἠνάγκαζε τὰς παρθένους νὰ ἐξέλθουν τῆς αὐστηρᾶς ἐπιφυλακτικότητος, δὲν ἔλειπον καὶ αἱ μαντατοφόροι, αἱ γραῖαι αἱ παμπόνηροι ἢ τὰ μικρὰ παιδία, ἅτινα πολλάκις δι' ἀφελῶν ψελλισμάτων μετέφερον τὰ διάπυρα αἰσθήματα των εἰς τοὺς λεβέντας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ τὸ βεργολύγισμα, ὁ ἀκκισμός, ὁ ἠμίκλειστος ὀφθαλμὸς εἰς τὸν δρόμον, εἴτε ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη διάταξις τῆς οἰκίας, ἦσαν ἀρκετὰ μέσα συνεννοήσεως διὰ τοὺς ἐνδιαφερομένους.

Ἡ κεντητὴ ἀνδρομίδα τῆς Ἀνθῆς ἀπὸ ἀρκετοῦ καιροῦ ἐχρησίμευεν ὡς εὔγλωττος διερμηνεὺς εἰς τὸν Γεώργιον Βρανᾶν. Αἱ θλίψεις εἴτε αἱ χαραὶ τῆς λυγερῆς, οἱ φόβοι εἴτε αἱ ἐπείγουσαι

ἀποφάσεις της, ἐσημειοῦντο εἰς τὰς πτυχὰς αὐτῆς κ' ἔφθανον μέχρι τοῦ νεανίου. ὅστις τὴν ἡμέραν δι' ἑνὸς βλέμματος, εἴτε τὴν νύκτα δι' ἑνὸς διστίχου, ἀφελῶς δῆθεν εἰς τραγοῦδι ψαλλομένου, καὶ κάποτε ναί, ὑπὸ τὸν ζόφον τῆς νυκτός. ὑπὸ τὴν βαρεῖαν τῆς κλίμακος σκιάν, ἐν ἀγγελικῇ ἐκστάσει καὶ ἀθῴῳ ἐνθουσιασμῷ τὰ ἐδιόρθωνεν ὅλα . . . . . Πλὴν αὐτὸ πῶς νὰ διορθωθῇ αὐτό, πῶς νὰ ἀποσοβηθῇ ὁ κίνδυνος ὁ μέγας, ὅστις ἠπείλει ἤδη τοὺς δύο ἐραστάς; Ἡ Ἀνθὴ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦτο εἰς ἀδιάκοπον ταραχήν. Οἱανδήποτε ἐργασίαν καὶ ἂν ἀνελάμβανε ἦτο ἀνίκανος νὰ τὴν φέρῃ εἰς πέρας. Δύο τρεῖς βελονιὲς εἰς τὸ κέντημά της, δύο τρεῖς σαρωματιὲς εἰς τὴν οἰκίαν καὶ πάλιν ἔτρεχεν εἰς τὸ παράθυρον κ' ἐπεσκόπει μή που φανῇ ὁ ἀγαπημένος της. Καὶ πάλιν ἡ ἀνησυχία καὶ πάλιν ὁ δισταγμὸς κατεβασάνιζε τὴν ψυχὴν τῆς λυγερῆς. Θὰ περάσῃ — δὲν θὰ περάσῃ. Ναί, δὲν θὰ περάσῃ νὰ τὴν ἴδῃ σήμερον ὁ Γεώργιος ἐκ πείσματος, διότι χθὲς δὲν ἐδέχθη τὴν προσφορὰν του. Ὤ, τὸν εἶδεν αὐτὴ πῶς ὠργίσθη! ἐφαντάζετο ὁποίαν φοβερὰν ἔκφρασιν προσέλαβεν ἡ ὄψις του καὶ ὁποίαν ὀδύνην τὸ βλέμμα του ἐνῷ ἀπήρχετο. Σπανίως εἶδεν αὐτὸν κατὰ τὸ πολυχρόνιον διάστημα τοῦ ἔρωτός των ὠργισμένον, ἀλλ' ὁσάκις τὸν εἶδεν, ἐνεθυμεῖτο μετὰ ῥίγους ὅτι ἔχυσε πολλὰ δάκρυα, παρὰ πολλὰ δάκρυα μετανοίας ἡ ἀτυχὴς λυγερή. Ὄχι δὲν θὰ περάσῃ!..

Πλὴν ἐπέρασε ναί. Περὶ τὸ ἀπομεσήμερον ὁ Βρανᾶς ἐπέρασε κάτω τῆς οἰκίας βραδέως βαίνων, κατηφής, μὲ κεφαλὴν κύπτουσαν ὡς νὰ ἐμέτρει τὰς διαστάσεις τῶν ὑποδημάτων του. Ἡ λυγερὴ περιχαρὴς ὥρμησεν εἰς τὸ παράθυρον, ἐκρεμάσθη σχεδὸν ὅλη ἔξω κ' ἐφώναζεν, ἀποτεινομένη δῆθεν εἰς τὴν ἀποῦσαν παιδίσκην:

— Μωρὴ Γκόλφω!... κάμε, μωρή, γλήγορα κ' ἔχουμε νὰ πᾶμε 'ς τὸ πηγάδι!...

Ὁ Βρανᾶς δὲν ἐκινήθη, δὲν ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ἀτενίσῃ τὸ ἀγγελικὸν πρόσωπον ὅπερ μετὰ φόβου καὶ ἀφοσιώσεως τὸν προσέβλεπεν, δὲν ἔκαμε κανὲν κίνημα παραδοχῆς ἢ ἀποποιήσεως εἰς τοὺς λόγους τῆς λυγερῆς ἀλλὰ παρῆλθε, ἐξακολουθῶν νὰ μετρᾷ τὰς διαστάσεις τῶν ὑποδημάτων του.... Ὤ, ἦτο φοβερὰ ὠργισμένος!...

Καὶ ἤδη εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ Βρανᾶ εἰκόνα ὠφείλετο κατὰ μέγα μέρος ἡ κατήφεια καὶ ἡ ταραχὴ τῆς λυγερῆς. Ἤυχετο ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ Καλὸ πηγάδι νὰ εὕρῃ ὀλίγας γυναῖκας, νὰ μείνῃ τελευταία καὶ μόνη ἐκεῖ διὰ νὰ μὴν ἐνοχληθῇ, εἰς τὴν μετὰ τοῦ Γεωργίου συνάντησίν της. Ἀφοῦ ὅμως εἶδε τόσον πλῆθος συνηγμένον ἀκόμη, κατελήφθη ὑπὸ ἀθυμίας. Ὅλα στραβὰ λοιπὸν πηγαίνουν!.. Ἐπλησίασεν ἀργὰ εἰς τὸ πηγάδι, ἀπέθηκεν εἰς μίαν ἄκραν τὰς ὑδρίας καὶ ἀδιάφορον εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὰς φωνὰς τῶν ὑδρευομένων, ἀνέμενε τὸ βλέμμα πλανῶσα ρεμβῶδες ἐν τῇ σκιαυγείᾳ τῆς ἀμπελοφύτου πεδιάδος. Ὁποία μελαγχολία εἰς τὴν φύσιν πέριξ. Ὑπέθετε κανεὶς ὅτι ἦτο πιστὴ εἰκὼν τῶν θλιβερῶν συναισθημάτων τῆς παρθένου. Κάτω, πρὸς τὴν θάλασσαν, ὕπωχρος οὐρανὸς μὲ ἀνταυγείας κοκκινωπὸς ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὡς τζανφὲς· ἐπάνω πρὸς τὰ βουνὰ τῆς ἀνατολῆς οὐρανὸς βαθυγαλανος μὲ ὀλίγους ἀστέρας καὶ πρὸς τὴν δύσιν μίγμα λευκοπρασίνου καὶ ἀργυροῦ αἰθέρος φωτεινοῦ στίλβοντος, μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐλούετο μέγας λαμποκοπῶν ἀποσπερίτης. Ἡ γαλήνη αὕτη τοῦ αἰθέρος ἐκούραζε τὴν λυγερήν· αἱ σκιαὶ τῶν πτηνῶν ἱπταμένων εἰς τὰς φωλεὰς των ἐσημειοῦντο μαῦραι, ὡς πένθιμοι στοχασμοὶ εἰς τὸ βλέμμα της. Αἱ ἀγριάμπελοι κατερχόμεναι εἰς ξανθὰς περιπλοκάδας ἀπὸ τῶν ἀγριελαιῶν πρὸς τὰς βάτους· αἱ βάτοι αὗται αἱ διανθεῖς καὶ μεγάλαι, αἵτινες περιέφρασσον δίκην χλοερᾶς φωλεὰς τὸ Καλὸ πηγάδι, τὰ ἐπὶ τοῦ αὔλακος νανοφυῆ χόρτα· τὰ κάρδαμα καὶ οἱ ἐρυθροὶ κῶνοι τοῦ ἀραβοσίτου πλέοντες εἰς τὰ θολὰ νερά· τὸ χόρτον τὸ σμαραγδοῦν κατὰ δισκάρια περὶ τὸν ἀλῶνα καὶ τὰ βελούδινα φύλλα τῆς κυκλαμιᾶς, μόλις προέχοντα εἰς τὰς σχισμάδας τῶν πετρῶν ναί, ὅλα δὲν ἔκλαιον εἰμὴ τὴν θλιβερὰν τύχην τοῦ ἔρωτός της, αὐτὴν τὴν μοῖραν της... Ἡ καϋμένη ἡ λυγερὴ ἄδικα ποῦ θὰ χαθῇ!... Καὶ εἰς τὴν ἰδέαν αὐτὴν τῆς συμπαθείας τῶν ἀψύχων καὶ εὐτελῶν πραγμάτων πρὸς αὐτὴν ἡ Ἀνθὴ ἔτι περισσότερον συνεκινεῖτο, ἠσθάνετο τὴν καρδίαν της συντριβομένην, εἶχε διάθεσιν νὰ κλαύσῃ!

— Ἔλα· γιόμισε τώρα νὰ πάμε καὶ θὰ μᾶς μαλώσῃ ἡ κυρά!...

Ἡ Ἀνθὴ συνῆλθεν. Ἦτο μόνη, μετὰ τῆς παιδίσκης, ἥτις τὴν ἔβιαζε νὰ ὑδρευθῶσι καὶ νὰ ἀπέλθουν. Ἡ λυγερὴ ἔσπευσεν, ἀνέβη ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ πηγαδίου καὶ μετὰ ταχύτητος ἀνέλκουσα καὶ καθέλκουσα τὸν σίκλον ἐγέμισε τὰς ὑδρίας. Ἤρχισεν ἤδη ν' ἀδημονῇ διότι ὁ Γεώργιος δὲν ἐφαίνετο. Ἐσυλλογίζετο μετὰ φόβου μήπως ὁ Βρανᾶς κρατήσῃ τὴν ὀργήν του καὶ δὲν ἔλθῃ νὰ τὴν συναντήσῃ. Τώρα ὅτε εἶχον ὅλην τὴν ἀνάγκην τῆς συμπνοίας καὶ ἀγάπης των διὰ νὰ σκεφθοῦν ἐκ συμφώνου καὶ ἀπομακρύνουν τὴν συμφορὰν, τώρα εὑρέθη καὶ αὐτὸς νὰ εἶνε χολιασμένος. Ἄχ, καλὰ τὴν λέγουν τὴν ἀγάπην ψυχοβγάλτραν!...

Ἡ λυγερὴ παρέβαλλε μετὰ θλίψεως τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς της τὴν ὁποίαν εἶχε πρὶν ἀγαπήσῃ μὲ τὸ καθημερινὸν ἤδη βασανον. Τί καλὰ ἦτο τότε· ἀφελής, ἀπονήρευτος καὶ ἀγνὴ δίχως φόβους, δίχως σκέψεις, χωρὶς ὄνειρα τὴν νύκτα, χωρὶς μεριμνας τὴν ἡμέραν! Ἡ ἀγάπη της ἡ-

πλοῦτο τότε κ' ἐμερίζετο εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς της, εἰς τὰ ἄνθη καὶ τὰς φίλας της. εἰς τοὺς χοροὺς καὶ τὰ τραγούδια· τώρα ὅλα αὐτὰ τὰ ἐλησμόνησεν, ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἀπέσυρε τὴν ἀγάπην της καὶ τὴν συνεκέντρωσεν ὅλην εἰς ἕνα καὶ μόνον ἄνθρωπον. Τότε ἡ ἀγάπη της ἦτο ἐλαφρὰ καὶ εὔθυμος ὡς δρόσος μαργαριτώδης εἰς ὅλα τὰ φύλλα τῆς τριανταφυλλιᾶς, ἐνῷ τώρα ἐπεκάθητο βαρεία καὶ ὀγκώδης ἐπὶ τῆς καρδίας της ὡς μολύβι καὶ τὴν κατέθλιβε, καὶ τὴν ἐλυποῦχει... Καὶ μήπως τοὐλάχιστον εἶχε τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἐκέρδιζεν ἐπὶ τέλους τὴν ἀγάπην της. Ὅλα τὰ περὶ αὐτὴν ἀπό τινων ἡμερῶν ἐφαίνοντο ὅτι συνεμάχησαν ἐναντίον τοῦ πόθου της αὐτοῦ. Καὶ ὁ Βρανᾶς αὐτὸς ἀκόμη συνεμαχεῖ ἐναντίον της. Ἰδοὺ ὅτι δὲν ἤρχετο παρὰ τὴν ἄφινε μόνην ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸν κίνδυνον..

Ἕπεται συνέχεια. ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ.

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνέχεια· ἴδε σελ. 359

Οὕτως οἱ ἀστέρες, οἱ ἥλιοι, οἱ πλανῆται, οἱ κόσμοι, οἱ κομῆται, οἱ διάττοντες οἱ οὐρανόλιθοι καὶ ἐν γένει πάντα τ' ἀποτελοῦντα τὸ ἄπειρον σύμπαν σώματα στηρίζονται οὐχὶ ἐπὶ βάσεων στερεῶν, ὡς ἐφαίνετο ἀπαιτοῦσα ἡ πρώτη παιδαριώδης ἀντίληψις τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἀλλ' *ἐπὶ τῶν ἀοράτων καὶ ἀΰλων δυνάμεων* τῶν διεπουσῶν τὰς κινήσεις των. Τὰ δισεκατομμύρια αὐτὰ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἔχουσι τὰς οἰκείας ἕκαστον κινήσεις ἐξ αἰτίας τῆς στασιμότητος καὶ στηρίζονται τὰ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ διὰ μέσου τοῦ ἀποχωρίζοντος αὐτὰ κενοῦ. Ὁ νοῦς ὅστις ἤθελε δυνηθῇ ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς ἰδέας τοῦ χρόνου καὶ τοῦ διαστήματος, θὰ ἔβλεπε τὴν Γῆν, τοὺς πλανήτας, τὸν Ἥλιον, τοὺς ἀστέρας καταπίπτοντας βροχηδὸν ἐκ τοῦ ἀτέρμονος οὐρανοῦ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν ὡς σταγόνας παρασυρομένας ὑπὸ τοῦ στροβίλου τεραστίου θυέλλης καὶ προσελκυομένους οὐχὶ ὑπό τινος βάσεως, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἕλξεως ἑκάστης καὶ ὅλων. Ἑκάστη τῶν κοσμικῶν αὐτῶν ῥανίδων, ἕκαστος τῶν κόσμων αὐτῶν, ἕκαστος αὐτῶν τῶν ἡλίων φέρεται μετὰ ταχύτητος τοιαύτης, ὥστε ἡ ταχύτης τῶν σφαιρῶν τῶν τηλεβόλων εἶνε ἀπέναντί της σχετικῶς ἀκινησία· διατρέχει ὄχι ἑκατόν, οὔτε πεντακόσια, οὔτε χίλια μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, ἀλλὰ δέκα χιλιάδας, εἴκοσι χιλιάδας, πεντήκοντα χιλιάδας, ἑκατὸν χιλιάδας καὶ προσέτι διακοσίας ἢ τριακοσίας χιλιάδας μέτρων *κατὰ δευτερόλεπτον!*

Πῶς δὲν συμβαίνουσι συγκρούσεις ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων κινήσεων; Ἴσως συμβαίνουσιν· οἱ «πρόσκαιροι ἀστέρες» οἵτινες φαίνονται ἀναγεννώμενοι ἐκ τῆς τέφρας των αὐτὸ ὑποδηλοῦσιν. Ἀλλ' αἱ συγκρούσεις εἶνε ἀληθὲς ὅτι δυσκολώτατα δύνανται νὰ συμβῶσιν διότι ὁ κενὸς χῶρος εἶνε ἀπέραντος σχετικῶς πρὸς τὸ μέγεθος τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ διότι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ κίνησις ὑφ' ἧς ἕκαστον σῶμα ζωογονεῖται τὸ ἐμποδίζει νὰ ὑποστῇ παθητικῶς τὴν ἕλξιν ἑτέρου σώματος καὶ νὰ πέσῃ ἐπ' αὐτοῦ. Τηρεῖ τὴν ἰδίαν κίνησιν ἥτις δὲν δύναται νὰ καταστραφῇ καὶ περιφέρεται πέριξ τῆς ἑλκούσης αὐτὸ ἑστίας ὡς χρυσαλὶς προσελκυομένη ὑπὸ τῆς φλογός, ἀλλὰ μὴ καιομένη. Ἀλλὼς δὲ τὰ κινήματα ταῦτα δὲν εἶνε ἀπολύτως ταχέα.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πάντα τὰ σώματα τρέχουσιν, ἵπτανται, πίπτουσι, κυλίονται διὰ τοῦ κενοῦ ἀλλ' εἰς τοιαύτας ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις, ὥστε τὰ πάντα φαίνονται ἡσυχάζοντα. Ἂν θελήσωμεν νὰ τοποθετήσωμεν ἐν χώρῳ ἔχοντι τὰς διαστάσεις τῆς πόλεως τῶν Παρισίων τοὺς ἀστέρας ὧν ἡ ἀπόστασις κατεμετρήθη μέχρι σήμερον, ὁ ἐγγύτατα κείμενος ἀστὴρ θὰ ἐτοποθετεῖτο εἰς ἀπόστασιν δύο χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, ἀφ' οὗ ἡ Γῆ θ' ἀπεῖχε μόλις ἓν ὑφεκατόμετρον, ὁ Ζεὺς πέντε ὑφεκατόμετρα καὶ ὁ Ποσειδῶν τριάκοντα. Ὁ 61ος ἀστὴρ τοῦ Κύκνου θ' ἀπεῖχε 4 χιλιόμετρα, ὁ Σείριος 10 χιλιόμετρα, ὁ πολικὸς ἀστὴρ 27 χιλιόμετρα καὶ οὕτω καθεξῆς, ἡ δὲ ἀπειροπληθὴς πλειονότης τῶν ἀστέρων θὰ εὑρίσκετο πέραν τοῦ νομοῦ τοῦ Σηκουάνα. Ἐὰν ζωογονήσωμεν ὅλα ταῦτα τὰ σώματα διὰ τῶν σχετικῶν εἰς ἕκαστον κινήσεων, ἡ Γῆ θὰ ἐδαπάνα ἓν ἔτος ὅπως διανύσῃ τὴν τροχιάν της, τὴν ἔχουσαν ἀκτῖνα ἑνὸς ὑφεκατομέτρου, ὁ Ζεὺς θὰ ἐχρειαζετο δώδεκα ἔτη ὅπως διατρέξῃ τὴν ἰδικήν του ἐκ πέντε ὑφεκατομέτρων καὶ ὁ Ποσειδῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε ἔτη. Αἱ ἴδιαι κινήσεις τοῦ Ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων θὰ εἶχον τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Δηλαδὴ τὰ πάντα, ἔστω καὶ διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατητούμενα, θὰ ἐφαίνοντο ἡσυχάζοντα. Ἡ Οὐρανία βασιλεύει ἤρεμος καὶ γαληνιαία εἰς τὸ ἀπέραντον σύμπαν.

Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀστρώου σύμπαντος εἶνε ἡ ἀπεικόνισις τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν σωματων, ἅτινα καλοῦμεν ὑλικα. Πᾶν ὀργανικὸν ἢ ἀνόργανον σῶμα, ἄνθρωπος, ζῷον, φυτόν, λίθος, σίδηρος, ὀρείχαλκος σύγκειται ἐκ μορίων διακρῶς κινουμένων καὶ μὴ ἐφαπτομένων. Ἕκαστον τῶν ἀτόμων αὐτῶν εἶνε ἀπείρως μικρὸν καὶ ἀόρατον οὐ μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, οὐ μόνον εἰς τὸ μι-

κροσκόπιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν λογισμὸν αὐτόν, διότι ἐνδέχεται αὐτὰ τὰ ἄτομα νὰ μὴ εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ κέντρα δυνάμεως. Ὑπελογίσθη ὅτι εἰς μίαν κεφαλὴν καρφίδος ὑπάρχουσιν ὄχι ὀλιγώτεραι τῶν ὀκτὼ ἑξακισεκατομμυρίων ἀτόμων, ἤτοι ὀκτακισχίλια δισεκατομμύρια δισεκατομμυρίων, καὶ ὅτι ἐντὸς ἑνὸς κυβικοῦ ὑφεκατομέτρου ἀέρος δὲν ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεραι τοῦ ἑνὸς ἑξακισεκατομμυρίου μορίων. Πᾶσαι αὗται αἱ ἄτομοι, πάντα ταῦτα τὰ μόρια κινοῦνται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν διεπουσῶν αὐτὰ δυνάμεων, σχετικῶς δὲ πρὸς τὸν ἑαυτῶν ὄγκον ἀποχωρίζονται ὑπὸ μεγάλων ἀποστάσεων. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ σκεφθῶμεν ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἓν μόνον εἶδος ἀτόμων καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πρωτογόνων ἀτόμων φύσει ἁπλῶν καὶ ὁμογενῶν, ὁ τρόπος τῆς διατάξεως αὐτῶν καὶ αἱ κινήσεις των ἀποτελοῦσι τὴν διαφορὰν τῶν μορίων· ἓν μόριον χρυσοῦ ἢ σιδήρου, δὲν διαφέρει ἀπὸ ἓν μόριον θείου, ὀξυγόνου ἢ ὑδρογόνου κλπ. εἰμὴ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὴν διάταξιν καὶ τὴν κίνησιν τῶν πρωτογόνων ἀτόμων τῶν ἀποτελουσῶν αὐτό· πᾶν μόριον εἶνε ὁλόκληρον σύστημα, μικρόκοσμος.

Ἀλλ' οἱανδήποτε καὶ ἂν ἔχωμεν ἰδέαν περὶ τῆς κυρίας καὶ ἀποκρύφου κατασκευῆς τῶν σωμάτων, ἡ ἀνεγνωρισμένη σήμερον καὶ τοῦ λοιποῦ ἀδιαφιλονείκητος ἀλήθεια εἶνε ὅτι τὸ σταθερὸν σημεῖον τὸ ἀναζητούμενον ὑπὸ τῆς φαντασίας μας οὐδαμοῦ ὑπάρχει. Εἰς μάτην ὁ Ἀρχιμήδης ζητεῖ σημεῖόν τι ἵνα σταθῇ καὶ κινήσῃ τὴν Γῆν. *Οἱ κόσμοι ὅπως καὶ αἱ ἄτομοι στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ἀοράτου,* ἐπὶ τῆς ἀύλου δυνάμεως· τὸ πᾶν κινεῖται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἕλξεως οἱονεὶ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ σταθεροῦ αὐτοῦ σημείου, τὸ ὁποῖον ἀπομακρύνεται ὅσῳ τις τὸ διώκει καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει, διότι ἓν τῷ ἀπείρῳ τὸ κέντρον εἶνε πανταχοῦ καὶ οὐδαμοῦ. Οἱ δῆθεν θετικοί, οἱ μὲ τόσην πίστιν διαβεβαιοῦντες ὅτι «ἡ ὕλη μόνη μετὰ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς βασιλεύει», οἱ μειδιῶντες περιφρονητικῶς διὰ τὰς ἐρεύνας τῶν φιλοσόφων, ὀφείλουσι κατὰ πρῶτον νὰ μᾶς εἴπωσι τί ἐννοοῦσι μὲ τὴν περίφημον αὐτὴν λέξιν: ὕλη. Ἂν δὲν ἐσταμάτων εἰς τὴν ἐπιφανειαν τῶν πραγμάτων, ἂν ὑπώπτευον ὅτι αἱ ἐπιφάνειαι κρύπτουσιν ἀναφαιρέτους πραγματικότητας, βεβαίως θὰ ἦσαν πολὺ περισσότερον μέτριοι εἰς τὰς κρίσεις των.

Ἡμεῖς οἱ ἀναζητοῦντες τὴν ἀλήθειαν ἄνευ προεσχηματισμένων ἰδεῶν καὶ ἄνευ προκαταλήψεως ὑπέρ τινος συστήματος φρονοῦμεν ὅτι ἡ οὐσία τῆς ὕλης ἀπομένει μυστηριώδης ὅσον καὶ ἡ οὐσία τῆς δυνάμεως, διότι τὸ ὁρατὸν σύμπαν εἶνε ὅλως ἀλλοῖον ἀφ' ὅ,τι φαίνεται εἰς τὰς αἰσθήσεις μας. Πραγματι τὸ ὁρατὸν αὐτὸ σύμπαν σύγκειται ἐξ ἀτόμων ἀοράτων, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ κενοῦ, αἱ δὲ διέπουσαι αὐτὸ δυνάμεις εἶνε ἐπίσης ἄυλοι καὶ ἀόρατοι. Θὰ ἦτο ὀλιγώτερον τολμηρὰ ἡ δοξασία ὅτι ἡ ὕλη δὲν ὑπαρχει, ὅτι τὸ πᾶν εἶνε δυναμισμὸς ἢ ἡ διαβεβαίωσις ὅτι ὑπάρχει σύμπαν ἀποκλειστικῶς ὑλικόν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ὑλικὸν στήριγμα τοῦ κόσμου, ἐξηφανίσθη τοῦτο, καὶ, εἶνε περίεργος ἡ σύμπτωσις, ἀκριβῶς ὁπότε διὰ τῶν προόδων της ἡ Μηχανικὴ ἐκήρυξε τὸν θρίαμβον τοῦ ἀοράτου. Τὸ σταθερὸν σημεῖον ἐξαφανίζεται ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἰσορροπίᾳ τῶν δυνάμεων, ἐν τῇ ἰδεώδει ἁρμονίᾳ τῶν κυμανσεων τοῦ αἰθέρος· ὅσον περισσότερον τὸ ἀναζητοῦμεν, τόσον μᾶλλον εἶνε ἀνεύρετον, καὶ ἡ τελευταία τοῦ λογισμοῦ μας προσπαθεια εὑρίσκει ὡς ἔσχατον στήριγμα, ὡς ἐσχατην πραγματικότητα τὸ Απειρον.

Ε'.

Ψυχὴ ἐνδεδυμένη ἀέρα.

Ἵστατο ὀρθία ἐν τῇ ἀγνῇ αὐτῆς γυμνότητι, μὲ τοὺς βραχίονας ὑψωμένους πρὸς τὴν κόμην ἧς συνέστρεφε τοὺς μαλακοὺς καὶ πλουσίους βοστρύχους προσπαθοῦσα νὰ προσαρμόσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς. Ἦτο καλλονὴ νεανικὴ μὴ φθάσασα ἀκόμη εἰς τὴν τελειότητα καὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὁριστικῶν χαρακτήρων, ἀλλὰ προσεγγίζουσα εἰς αὐτήν, ἀπαστραπτουσα ἐν τῇ αἴγλῃ τῆς δεκαεπταετοῦς αὐτῆς ἡλικίας.

Κόρη τῆς Ἐνετίας εἶχε τὴν σάρκα λευκήν, ἐφ' ἧς ἦτο περικεχυμένη ἐλαφρὰ ἐρυθρότης καὶ τόσον διαφανὴ ὥστε σχεδὸν διεκρίνετο ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα ἡ κυκλοφορία τοῦ φλογεροῦ καὶ ζωογόνου χυμοῦ· οἱ ὀφθαλμοί της ἤστραπτον ὑπὸ μυστηριώδους λάμψεως προκαλούσης τὴν συγκίνησιν, ἡ δὲ μαλακὴ ἐρυθρότης τῶν χειλέων της ὑπεμίμνησκεν ἤδη καὶ τὸν καρπὸν ὅσον καὶ τὸ ἄνθος.

Ἦτο θαυμασίως ὡραία ἐν τοιαύτῃ στάσει, ἂν δέ τις νέος Πάρις ἤθελε λάβῃ ἐντολὴν ν' ἀπονείμῃ αὐτῇ τὸ γέρας, ἀγνοῶ ἂν ἤθελε καταθέσῃ εἰς τοὺς πόδας της τὸ τῆς χάριτος, τὸ τῆς κομψότητος, ἢ τὸ τῆς καλλονῆς, τόσον ἐφαίνετο συνενοῦσα τὸ ζωηρὸν θέλγητρον τῶν νεωτέρων χαρίτων ὁμοῦ μὲ τὴν ἤρεμον τελειότητα τῆς ἀρχαίας καλλονῆς.

Εὐτυχεστάτη καὶ ὅλως ἀπροσδόκητος σύμπτωσις μᾶς ὡδήγησε πρὸ αὐτῆς, τὸν ζωγράφον Φαλέρον καὶ ἐμέ. Φωτεινήν τινα δείλην τοῦ παρελθόντος ἔαρος παρὰ τὴν θαλασσαν διήλθομεν δι' ἑνὸς τῶν ἐξ ἐλαιῶν μὲ πένθιμον φύλλωμα ἀλσῶν, τῶν εὑρισκομένων μεταξὺ Νικαίας καὶ Μονοίκου καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν εἰσήλθομεν εἰς ἰδιαίτερόν τι κτῆμα ἀτείχιστον πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. Γραφικὴ ἀτραπὸς ἀνήρχετο ἑλικοειδῶς πρὸς τὸν λόφον· εἴχομεν διέλθῃ ἄνωθεν μικροῦ ἄλσους πορτοκαλεῶν, ὧν οἱ χρυσοειδεῖς καρποὶ ἀνεμίμνησκεν τὸν κῆπον τῶν Ἑσπερίδων· ὁ ἀὴρ ἦτο εὐώδης, ὁ οὐρανὸς εἶχε χρῶμα κυανοῦν βαθύ, συνδιελεγόμεθα δὲ παραλληλίζοντες τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην, ὅτε ὁ σύντροφός μου ἐσταμάτησεν ἐξαίφνης ὡσεὶ καταληφθεὶς ὑπὸ ἀκατανικήτου γοητείας καὶ μοὶ ἔνευσε νὰ σιωπήσω καὶ νὰ παρατηρήσω.

Ὄπισθεν λόχμης τινος ἐκ κάκτων καὶ ἰνδοσυκῶν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἔμπροσθέν μας, ἐντὸς πολυτελοῦς αἰθούσης λουτροῦ διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἡλίου παραθύρου ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν οὐ μακρὰν μαρμαρίνης δεξαμενῆς, ἐν ᾗ πίδαξ ὕδατος ἐπανέπιπτε μετὰ ἡδέος ψιθυρισμοῦ τὴν ἄγνωστον νεανίδα ὀρθὴν ἔμπροσθεν κολοσσαίου κατόπτρου, ἔνθα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἀντανεκλᾶτο ἡ εἰκών της. Ἀναμφιβόλως ὁ κρότος τοῦ πίδακος τὴν ἐμπόδισε ν' ἀκούσῃ τὰ βήματά μας. Ἡσύχως ἀλλὰ καὶ μετ' ἀδιακρισίας ἔστημεν ὄπισθεν τῶν κάκτων παρατηροῦντες ἄφωνοι, ἀκίνητοι.

Ἦτο ὡραία, καὶ ἐφαίνετο ὅτι τὸ ἠγνόει. Ἐπάτει ἐπὶ δέρματος τίγρεως καὶ δὲν ἔσπευδεν εἰς τὸ ἔργον της. Ἐπειδὴ ἡ μακρά της κόμη ἦτο εἰσέτι πολὺ ὑγρά, τὴν ἄφησε νὰ καταπέσῃ ἐπὶ τοῦ σώματός της, ἐστραφη πρὸς τὸ μέρος μας καὶ ἐπλησίασεν εἰς τραπεζαν κειμένην παρὰ τὸ παράθυρον διὰ νὰ δρέψῃ ἓν ῥόδον· εἰταμὲ ἐπανελθοῦσα εἰς τὸ μέγα κάτοπτρον ἤρχισε πάλιν τὴν κόμμωσίν της, τὴν ἀπετελείωσεν ἡσύχως, ἐτοποθέτησε τὸ μικρὸν ῥόδον μεταξὺ δύο πλοκάμων, στρέφουσα δὲ τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἥλιον ἔκυψεν ἀναμφιβόλως ὅπως λάβῃ τὸ ἔνδυμα της Αἴφνης ὅμως ἀνηγέρθη, ἐξέφερε κραυγὴν ὀξεῖαν καὶ κρύπτουσα τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν χειρῶν ἤρχισε νὰ τρέχῃ πρός τινα σκοτεινὴν γωνίαν.

Ἐσκέφθημεν κατόπιν ὅτι κίνησίς τις τῆς κεφαλῆς μας ἐπρόδοσε τὴν παρουσίαν μας ἢ ὅτι μᾶς διέκρινε διὰ μέσου τοῦ κατόπτρου. Ὅπως δήποτε ἐθεωρήσαμεν πρέπον νὰ ἐπιστρέψωμεν καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ἀτραποῦ κατήλθομεν εἰς τὴν θαλασσαν.

— Ἀ! εἶπεν ὁ σύντροφός μου, ὁμολογῶ ὅτι ἐξ ὅλων τῶν προτύπων μου οὐδὲν εἶδα ἐντελέστερον αὐτοῦ, οὔτε τὸ τῆς εἰκόνος μου τῶν «Διπλῶν ἀστέρων» οὔτε τὸ τῆς «Καιλίας.» Τί λέγετε σεῖς; Ἡ ἐμφάνισις αὕτη παρουσιάσθη ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἀπαιτουμένην στιγμὴν ὅπως μὲ δικαιώσῃ. Εἰς μάτην ἐξαίρετε εὐγλώττως τὰς τέρψεις τῆς ἐπιστήμης· θὰ ὁμολογήσητε ὅτι καὶ ἡ τέχνη ἔχει τὰ θέλγητρα της. Οἱ ἐπίγειοι ἀστέρες δὲν συναγωνιζονται ἀρά γε ἐπιτυχῶς μὲ τὰς καλλονὰς τοῦ οὐρανοῦ; Δὲν θαυμάζετε καὶ σεῖς ἐπίσης τὴν κομψότητα τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ; Ὁποία λαμπρὰ χροιά! Ὁποία σάρξ!

— Δεν εἶμαι τόσον ἄξεστος ὥστε νὰ μὴ θαυμάζω τὸ ἀληθῶς ὡραῖον, ἀπήντησα, παραδέχομαι ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη καλλονή, (συμφωνῶ μὲ ὑμᾶς ἀδιστάκτως, πρὸ παντων καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν γυναικείαν καλλονὴν) παριστᾷ ἀληθῶς ὅ,τι ἡ φύσις παρήγαγε τελειότερον ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας. Γνωρίζετε ὅμως τί ἐγὼ θαυμάζω περισσότερον εἰς τὸ ὄν αὐτό; Ὄχι τὴν καλλιτεχνικὴν ὄψιν του, ἀλλὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μαρτυρίαν ἣν μᾶς παρέχει περὶ ἀληθῶς θαυμασιωτάτου γεγονότος. Εἰς τὸ θελκτικὸν αὐτὸ σῶμα βλέπω ψυχὴν ἐνδεδυμένην ἀέρα.

— Ω! ἀγαπᾶτε τὴν παραδοξολογίαν. Ψυχὴ ἐνδεδυμένη ἀέρα! Εἶνε πολὺ ἰδανικὸν αὐτὸ διὰ σῶμα τόσον πραγματικόν. Ὅτι ἡ χαριεστάτη αὐτὴ γυνὴ ἔχει ψυχὴν δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς· ἀλλ' ἐπιτρέψατε εἰς τὸν καλλιτέχνην νὰ θαυμάσῃ τὸ σῶμά της, τὴν ζωήν της, τὴν ὑγείαν της, τὸ χρῶμά της... Θὰ ἔλεγα εὐχαριστως μετὰ τοῦ ποιητοῦ τῶν *Ἀρατολικῶν ᾀσμάτων*:

Ὡς ἄστρον λάμπον εἶν' ὡραία
Κόρη ἀκμαία
Ἐκ τοῦ λουτροῦ ἐξερχομένη.
Τρέμει μὲ τὴν ἰδῇ σκιὰ
Καὶ φρικιᾷ
Ἀκόμη περιρρεομένη.

— Δὲν σᾶς τὸ ἀπαγορεύω. Ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ φυσικὴ καλλονὴ μὲ κάμνει νὰ θαυμάσω ἐν αὐτῇ τὴν ψυχήν, τὴν σχηματίσασαν αὐτὴν ἀόρατον δύναμιν.

— Πῶς τὸ ἐννοεῖτε αὐτό; Σῶμα ἔχει βεβαίως· ἀλλ' ἡ ὕπαρξις τῆς ψυχῆς εἶνε ἧττον ἁπτή.

— Διὰ τὰς αἰσθήσεις ναί· διὰ τὸ πνεῦμα ὅμως ὄχι. Ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις μας μᾶς ἀπατῶσιν ὅλως διόλου περὶ τῆς κινήσεως τῆς Γῆς, περὶ τῆς φύσεως τοῦ οὐρανοῦ, περὶ τῆς φαινομένης στερεότητος τῶν σωμάτων, περὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων. Εὐαρεστεῖσθε νὰ παρακολουθήσητε πρὸς στιγμὴν τὸν συλλογισμόν μου;

«Ὅταν ὀσφραίνωμαι τὸ ἄρωμα ῥόδου, ὅταν θαυμάζω τὸ σχῆμα, τὴν γλυκύτητα τοῦ χρωματισμοῦ, τὴν κομψότητα τοῦ ἄνθους αὐτοῦ ὅτε τὸ πρῶτον ἀνοίγεται ἡ κάλυξ του, μὲ ἐκπλήττει ἰδίως τὸ ἔργον τῆς ἀποκρύφου δυνάμεως, τῆς ἀγνώστου, τῆς μυστηριώδους, τῆς ἐφορώσης τὴν ζωὴν τοῦ φυτοῦ, ἥτις διευθύνει αὐτό, εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ὑπάρξεώς του, ἥτις ἐκλέγει τὰ κατάλληλα πρὸς θρέψιν αὐτοῦ μόρια τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τοῦ χώματος, ἥτις γινώσκει ν' ἀφομοιῇ τὰ μόρια ταῦτα καὶ νὰ τὰ ἀθροίζῃ μετὰ λεπτότητος ὥστε νὰ σχηματίζῃ τὸν κομψὸν αὐτὸν καυλόν, τὰ μικρὰ ταῦτα πράσινα φύλλα, τὰ τόσον ἁβρά, τὰ πέταλα αὐτὰ τὰ τόσον τρυφεροῦ ῥοδίνου χρώματος, τὰς ἐξαισίους αὐτοῦ ἀποχρώσεις, τὸ ἡδονικόν του ἄρωμα. Αὐτὴ ἡ μυστηριώδης δύναμις εἶνε ἡ ψυχικὴ ἀρχὴ τοῦ φυτοῦ. Θάψατε εἰς τὴν Γῆν ἔγγυς ἀλλήλων σπόρον κρίνου, βάλανον δρυός, κόκκον σίτου καὶ

πυρῆνα ῥοδακίνου, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἕκαστον τῶν σπερμάτων αὐτῶν θὰ κατασκευάσῃ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ὀργανισμόν.

» Εἶδα ἄλλοτε σφένδαμνον θνήσκουσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων παλαιοῦ τοίχου, εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἀπὸ τῆς εὐφόρου γῆς τῆς τάφρου. ἥτις ἀπελπισθεῖσα ἐξέτεινε μίαν ῥίζαν τῆς βι-

ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ

Εἰκὼν Πρόκνης Χένγκλερ

ψοκινδύνως, ἔφθασε τὸ ἔδαφος ὑπερ ἐπωφθαλμία, ἐχώθη εἰς αὐτό, ἐστερεώθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε αὐτὴ ἡ ἀκίνητος μετετοπίσθη, ἄφησε τὰς πρώτας ῥίζας της νὰ ἀποθάνωσιν, ἄφησε τοὺς λίθους καὶ ἔζησεν ἀναστᾶσα ἐκ νεκρῶν ἐπὶ τῆς ἐλευθερωσάσης αὐτὴν ῥίζης. Εἶδα πτελέας αἵτινες κατεβίβρωσκον τὸ ἔδαφος εὐφόρων κτημάτων, διὸ ἀπεκόπη αὐταῖς ἡ τροφὴ δι' εὐρείας τάφρου καὶ αἵτινες ἀπεφάσισαν νὰ ἐπεκτείνωσιν ἄνωθεν τῆς τάφρου τὰς μὴ κοπείσας ῥίζας των· λους δαμάσῃ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ἄνθους, ἀλλὰ δὲ τὸ κατώρθωσεν.

«Τὸ φυτὸν ἀναπνέει, πίνει, τρώγει, ἐκλέγει, ἀρνεῖται, ζητεῖ, ἐργάζεται, ζῇ, ἐνεργεῖ συμφώνως πρὸς τὰ ὁρμέμφυτα αὐτοῦ· τοῦτο μὲν ἔχει ἐξαίρετα, ἐκεῖνο πάσχει, τὸ ἄλλο εἶνε νευρικόν, τεταραγμένον. Ἡ αἰσθητικὴ ἀκακία ῥικιᾷ καὶ πίπτει λιπόθυμος ἅμα τῇ ἐλαχίστῃ προσψαύσει.

Ἕπεται συνέχεια [Μετάφρασις Χ.]

καὶ τὸ κατόρθωσαν καὶ ἐπέστρεψαν οὕτω παλιν εἰς τὴν ζωογόνον δι' αὐτὰς γῆν πρὸς μεγίστην ἔκπληξιν τοῦ κηπουροῦ. Ἐγνώρισα ἕνα ἡρωϊκὸν ἴασμον διελθόντα ὀκτάκις διὰ τετρημένης σανίδος ἀποχωριζούσης αὐτὸν ἐκ τοῦ φωτός· πειρακτικός τις παρατηρητὴς ἀπώθει πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν σκιὰν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἤθελεν ἐπὶ τέ-

Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Πρωτοτυποτάτη καὶ ὅλως ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος πανήγυρις ἐτελέσθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, ἀνακαλοῦσα εἰς τὴν μνήμην τὰς ὡραιοτέρας ἐποχὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἡ πανήγυρις αὕτη εἶνε ὁ μέγας ἀθλητικὸς ἀγών, ὁ ἱδρυθεὶς ἀπὸ πέρυσιν ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἐν Γαλλίᾳ μεταξὺ τῶν σχολείων ταύτης, προσέλαβε δὲ ἰδίως ἐφέτος χαρακτῆρα ἀληθοῦς ἐθνικοῦ γεγονότος. Ὡς γνωστόν, ἀφ' ἱκανοῦ τὸ ζήτημα τῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος ἐν Γαλλίᾳ παρημελημένης σωματικῆς ἀγωγῆς ἤρχισε συγκινοῦν τὰ πνεύματα καὶ ἐν ταύτῃ, ἡ δὲ μελέτη αὐτοῦ ἀπασχολεῖ σοβαρῶς τόν τε τύπον καὶ τὰ ὑψηλότερα στρώματα τῶν γραμμάτων, τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἀπὸ τῶν τελευταίων ἀτυχιῶν τῆς Γαλλίας, πάντες οἱ δυνάμενοι καὶ σκεπτόμενοι ἐν αὐτῇ ἐπεχείρησαν μετὰ ζήλου ἀκαταβλήτου ν' ἀναζητήσωσι παντοιοτρόπως τὰ ποικίλα αἴτια ἅτινα ἐπήνεγκον αὐτάς, ἐν τοῖς πρώτοις δὲ ἤχθη εἰς τὸ μέσον, ὡς τὸ κυριώτατον ἴσως, τὸ ἐλαττωματικὸν τοῦ συστήματος τῆς τέως κρατούσης ἐν αὐτῇ παιδεύσεως, βασιζομένης ἐπὶ μόνης τῆς κλασικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μορφώσεως τοῦ πνεύματος. ἐν ἐκπαιδευτηρίοις, ἥκιστα συμφώνοις κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸς οἱονδήποτε ὑγιεινὸν ὅρον, τῆς παραλλήλου ἀγωγῆς τοῦ σώματος ἢ ἄλλου τινὸς ἀναλόγου σκοποῦ τιθεμένων ἐν μοίρᾳ Καρός. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τόσῳ σώφρονα, λογικὴν καὶ πεφωτισμένην ἀγγλικὴν παίδευσιν, ἀρχὴ καὶ τέλος πάσης ἀγωγῆς ἐθεωρεῖτο ἐν Γαλλίᾳ ἡ δημιουργία ὄντων, ἀδιάφορον ἂν καχεκτικῶν ἢ μή, δυναμένων νὰ ὑποστῶσι τοὺς ἀγῶνας τοῦ βίου ἢ ὄχι, ἱκανῶν ν' ἀντιμετωπίσωσιν

ΔΥΟ ΠΕΙΝΑΣΜΕΝΟΙ

Εἰκὼν Ἐισμαντ

ἐν ἀνάγκῃ κίνδυνόν τινα τῆς πατρίδος ἢ οὔ, ἐπιδεξίων ὅμως νὰ ἑρμηνεύσωσι καλῶς χωρίον τι τοῦ Βιργιλίου, ἢ νὰ συντάξωσιν ἑλληνικόν τι θέμα, ἢ ν' ἀπαγγείλωσιν ἀπόσπασμά τι τοῦ Μαλὲρβ ἢ τοῦ Ῥακίνα. Ἡ ἐν λυκείοις δὲ αὕτη ὑπὸ παντοίους περιορισμοὺς ἔγκλεισις καὶ ἡ τοιαύτη πρώϊμος ἐπιβάρυνσις καὶ μεμονωμένη καλλιέργεια τοῦ πνεύματος προτοῦ τὸ σῶμα λάβῃ τὴν πρώτην καὶ ἀπαραίτητον αὐτοῦ ἀνάπτυξιν εἶχε συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὴν γαλλικὴν νεολαίαν την μᾶλλον ἀσθενικὴν ὅλων τῶν χωρῶν, νὰ χαλαρώσῃ τὰ νεῦρα τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας γενεῶν καὶ νὰ πτωχύνῃ τὸ αἷμα των μέχρι βαθμοῦ ἀνησυχαστικοῦ, νὰ παραγάγῃ δὲ τύπον σπουδαστοῦ μοναδικὸν ἴσως ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὴν τελείαν σωματικὴν οὐδαμινότητα

καὶ τὴν πλήρη διεφθορὰν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος. Ἀποτελέσματα ἑπομένως ἄμεσα καὶ ἀδιαμφισβήτητα, εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ταύτην ὀφειλόμενα, ἐκρίθησαν αἵ τε πρόσφατοι ἥττται τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους, ἡ κατάπτωσις τῶν πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν ἠθῶν, ἡ μείωσις τοῦ ἀναστήματος τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἣν παρίστων αὔξουσαν οἱ στρατιωτικοὶ κατάλογοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἡ ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ, κλπ. Κραυγὴ συνεπῶς ἀγανακτήσεως ἐξερράγη κατὰ τοῦ ἐθνοφθόρου καὶ δολοφονικοῦ αὐτοῦ συστήματος, καὶ προεκηρύχθη ὡς ἀπαραίτητος ἡ ἀνάγκη τῆς καταρρίψεως τοῦ σαθροῦ του οἰκοδομήματος καὶ τῆς ἀνεγέρσεως ἐπ' αὐτοῦ ἄλλου, βαστζομένου ἐπὶ τῆς ἰσχυρᾶς σωματικῆς καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως τῶν παιδευομένων ἐν τοῖς σχολείοις ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν μόρφωσιν. Ἵνα δὲ δώσῃ σάρκα εἰς τὴν παγκοίνως δεκτὴν γενομένην καὶ ὀρθὴν κριθεῖσαν ἰδέαν ταύτην ἱδρύθη ἰδιαίτερος Σύνδεσμος τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς ἐπικληθείς, ὅστις ἀπὸ μικρῶν ἀρξάμενος περιέλαβε βαθμηδὸν πᾶν ὅ,τι ἡ Γαλλία ἔχει ἐκλεκτόν, σκοπὸν προτιθέμενος τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῆς ἐν τῇ παιδεύσει. Πράγματι ὁ σκοπὸς οὗτος ἐντὸς διαστήματος ἀπιστεύτως βραχέος ἐπετεύχθη ἐντελῶς, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ αὐτῆς δύναται νὰ θεωρηθῇ πραγματοποιηθεῖσα κατὰ πάντα. Ὅπως δὲ καταδείξῃ τοῦτο, καὶ τὴν ὠφελιμότητα τοῦ σχεδίου της, καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἔργων της, ἡ Ligue ὡς λέγεται αὐτὴ ἐκάλει πέρυσι τὰς σχολὰς τῆς Γαλλίας εἰς τὸν πρῶτον μέγαν ἀθλητικὸν ἀγῶνα, ἐν τῷ δάσει τῆς Βουλόνης. Ὁ ἀγὼν ἐγένετο, αἱ σχολαὶ παρέσχον 439 ἐφήβους ἀγωνιστάς, πλήρης δὲ καὶ θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία ἔστεψεν αὐτόν. Ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐφετεινοῦ ὑπερέβαλε πᾶσαν προσδοκίαν καὶ παρέσχε περὶ τοῦ μέλλοντος τὰς ἀρίστας τῶν ἐλπίδων.

* *

Ὁ ἀγὼν οὗτος ἐπεκλήθη Lendit de Paris, ὅπερ σημαίνει Μεγάλη Σχολικὴ Πανήγυρις τῶν Παρισίων, ἐξ ἀρχαίου γαλλικοῦ ὅρου ἀνάλογον σημασίαν ἔχοντος, περιπεσόντος ὅμως ἐπὶ πολὺ εἰς ἀχρηστίαν, κ' ἐκταφέντος ἤδη ἐπὶ τούτῳ. Περιλαμβάνει δὲ α'.) σειρὰν διαγωνισμάτων ῥώμης καὶ ἐπιδεξιότητος, διανεμημένων εἰς ἑνδεκα ἡμέρας, ἀπὸ τῆς 2ας Μαΐου μέχρι τῆς 9ης Ἰουνίου (ν. ἔ.) ὡς ἑξῆς: χαρτοκυνήγιον, πεζοπορία, ξιφασκία, ποδηλατοδρομία, κωπηλασία, ἱππασία, κολύμβημα, πήδημα, σκοποβολή, πυγμαχία, τρέξιμον, καὶ β') τρεῖς ἑορτὰς ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Παρισίων, ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον δὲ προεδρείαν τοῦ ἀντιπρυτάνεως τῆς Ἀκαδημίας. Εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους εἶνε δεκτοὶ σπουδασταὶ πασῶν τῶν γαλλικῶν σχολῶν, ἀπὸ τοῦ 15ου ἔτους συμπεπληρωμένου καὶ ἄνω, ἡ δὲ συνήθης ἡλικία τῶν συμμετεχόντων κυμαίνεται μεταξὺ τοῦ 18ου καὶ τοῦ 19ου. Ἡ πομπὴ μεθ' ἧς τελεῖται καὶ ἡ σημασία ἥτις ἀποδίδεται εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην εἶνε μεγίστη, ἐφέτος δ' ἐξήρθη εἰς σημεῖον ἀληθῶς ἐκπληττον. Τὰ δῶρα τὰ διδόμενα εἰς τοὺς ἐπιτυγχάνοντας εἶνε πλεῖστα καὶ κάλλιστα, τιμητικὰ ἰδίως μετάλλια, εἰς δὲ τὸν πρωταγωνιστὴν τῶν Σχολείων ἐπικαλούμενον, τὸν ἀναδεικνυόμενον τοῦτέστι ὑπέρτερον εἰς τὰ περισσότερα τῶν διαγωνισμάτων, δίδεται ἡ λεγομένη Ἀγωνιστικὴ Κύλιξ, ἔργον τέχνης πολύτιμον καὶ ἱστορικῆς ἀξίας, δωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Καρνὸ τῷ 1889 εἰς τὸν Σύνδεσμον, ὅπως παρέχεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς γέρας ἐξ ὑπαμοιβῆς εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ πρωταγωνιστῶν μαθητής, φυλάττεται ἐν αὐτῷ ἐπὶ ἓν ἔτος, μεθ' ὃ περιέρχεται εἰς τὴν ἐπὶ ἓν ἔτος ἐπίσης κυριότητα τοῦ σχολείου τοῦ κερδίζοντος εἰς τὸν ἑπόμενον ἀγῶνα, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐπίσης ὁ πρωταγωνιστὴς λαμβάνει καὶ τὸ μέγα τιμητικὸν παράσημον τοῦ Συνδέσμου. Ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος πάντα τὰ γαλλικὰ λύκεια περὶ οὐδενὸς ἄλλου ὡμίλουν ἢ περὶ αὐτοῦ. Ἡ ἁμιλλα καὶ ὁ ζῆλος ὁ ἀνπτυχθεὶς ἠτό τι ἔκτακτον, ὁ δὲ Σύνδεσμος, ἀντὶ τῶν 439 περυσινῶν ἀγωνιστῶν, εἶχε λάβῃ αἰτήσεις πρὸς συμμετοχὴν εἰς τοὺς ἀγῶνας 3,726, ἠναγκάσθη δὲ νὰ προβῇ εἰς αὐστηρὰν ἐπιλογήν, ἵνα κατορθώσῃ νὰ ἀντιπροσωπευθῶσιν ὅλα τὰ λύκεια τῶν Παρισίων καὶ πολλὰ τῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ πρώτη τῶν ἑορτῶν ἐδόθη ἐν τῇ ὡραιοτέρᾳ αἰθούσῃ τοῦ Δημαρχείου καὶ ἦν ἀφιερωμένη εἰς Μεγαν Ἀγῶνα τῶν Σχολικῶν Ὅπλων. Ἡ δευτέρα ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ Δάσους τῆς Βουλόνης, ὅπου ἐτελέσθησαν αἱ Σχολικαὶ Λεμβοδρομίαι. Καὶ ἡ τρίτη, ἡ τῶν Σχολικῶν Πᾳτίγνίων, ἐν τῷ Πεδίῳ τῆς Μαδρίτης, παρὰ τὸ Λονσάν, ὅπου γίνονται συνήθως αἱ ἱπποδρομίαι. Κατὰ τὰς μεταξὺ δὲ ἡμέρας ἐγένοντο αἱ λοιπαὶ ἀσκήσεις. Ἡ συρροὴ τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ ἐκτὸς τῶν ἀνωτάτων τῆς πολιτείας κορυφῶν διεκρίνοντο καὶ αἱ μέγισται ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις ἐπισημότητες, ἦτο ἀπίστευτος, αἱ δ' ἐφημερίδες, αἵτινες καὶ ἰδιαίτερα εἰκονογραφημένα παραρτήματα ἀφιερωμένα εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους ἐξέδωκαν, παρομοιάζουσι τὸ θέαμα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ὀλύμπια καὶ Ἴσθμια, ἐκ τῆς ἐπιτυχίας δ' αὐτῶν καὶ τῆς ἀναστηλώσεως τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῇ θέσιν προοιωνίζονται οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἔλαττον, ἢ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Γαλλίας.

* *

Ἡ ἀναστήλωσις αὕτη καὶ ἡ ἐπίτευξις τῆς εἰσαγωγῆς της ἐν τῇ παιδεύσει ὀφείλεται ὡς εἴπομεν ἤδη καὶ ὡς πάντες ὁμολογοῦσι κυριώτατα εἰς τὸν Σύνδεσμον τὸν ὁμώνυμον, ὅστις σήμερον εἶνε σπουδαιοτάτη δύναμις ἐν τῷ τόπῳ. Οὐσιωδέστεροι ὅροι τοῦ προγράμματος τοῦ Συνδέσμου τούτου εἶνε ἐν περιλήψει οἱ ἑπόμενοι περίπου: 1ον. Ν' ἀναπτύξῃ ὅσῳ τὸ δυνατὸν διὰ παντὸς μέσου μεταξὺ τῆς παιδευομένης γαλλικῆς νεολαίας τὴν ἐπιδεξιότητα, τὴν ῥώμην καὶ τὴν ἐν γένει ὑγείαν τοῦ σώματος τῶν ἐφήβων, ἐξ ἧς κατὰ τὸ πλεῖστον ἤρτηται καὶ ἡ πνευματική. 2ον. Πρὸς τοῦτο νὰ φροντίσῃ παντοιοτρόπως ν' ἀνυψώσῃ εἰς τὴν πρέπουσαν περιωπὴν τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐν γένει θεραπείαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. 3ον. Νὰ εἰσαγάγῃ πρὸς τοῦτο εἰς τὰ σχολεῖα, ἐκτὸς τῶν μεθοδικῶν γυμνασίων τῆς ἀρχαίας γυμναστικῆς, τὰ γυμναστικὰ λεγόμενα παίγνια, τὰ τόσον κρατύνοντα τὸ σῶμα καὶ φαιδρύνοντα τὴν ψυχήν, ἐκλέγουσα αὐτὰ ἰδίως μεταξὺ τῶν ἀκραιφνῶς γαλλικῶν. 4ον. Νὰ ἐπιτύχῃ τὸν ὁρισμὸν ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλειοτέρων ὡρῶν δι' αὐτὰ παντα-

χοῦ. 5ον. Νὰ μελετήσῃ κατὰ πόσον πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσι ταῦτα καὶ εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν κορασίων. 6ον. Νὰ ἱδρύσῃ ταπτικοὺς ἀγῶνας μεταξὺ τῶν σχολῶν, πρὸς ἐπίδειξιν τῆς σωματικῆς καταστάσεως ἑκάστης γενεᾶς. Ἐμπνεόμενος ἐκ τῶν θαυμασίων παραδόσεων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐκ τοῦ περιφήμου λατινικοῦ ῥητοῦ Menssana in corpore sano, καὶ ἐκ τοῦ ἑξόχου ἐκείνου περὶ ἐκπαιδεύσεως ἀποφθέγματος τοῦ Montaigne: «Δὲν πρόκειται νὰ παρασκευάσητε ψυχάς, δὲν πρόκειται νὰ παρασκευάσητε σώματα, πρόκειται νὰ παρασκευάσητε ἄνδρας», εἰργάσθη ἐπιμονώτατα πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ προγράμματός του καὶ εὑρίσκεται ἐν τῇ ὁδῷ τῆς συντελέσεώς του. Ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἐτῶν καθ' ἃ εἶνε ἱδρυμένος σχεδὸν κατέρριψεν ἐκ βάθρων τὸ παλαιὸν σύστημα. ἔκαμε τοὺς μαθητὰς ν' ἀγαποῦν τὸ σχολεῖον, ἐξώντωσε τὸν τύπον τοῦ ἀναιμικοῦ καὶ ἀσθενικοῦ καὶ διεφθαρμένου σπουδαστοῦ, ἐπέφερε τὴν τόσον ἐπιθυμητὴν ἁρμονίαν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος, ἐδώρησεν ἐκ νέου εἰς τὴν γαλλικὴν νεότητα τὴν εὐθυμίαν, τὴν δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος, τὴν ἐνεργητικότητα. Διέδωκε τὴν λατρείαν τοῦ ἐλευθέρου ἀέρος ἀντὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ὑπόστεγον καὶ ἔγκλειστον βίον ἥτις ἐκυριάρχει τέως. Ἐπροίκισε πάντα σχεδὸν τὰ σχολεῖα, ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν καὶ μελαγχολικῶν τοίχων τῶν ὁποίων ἔφθινον οἱ ἔφηβοι, δι' ἀναπεπταμένων πεδίων ἀσκήσεων, προσηρτημένων κατὰ νόμον εἰς αὐτά. Καὶ μὲ τὰ 3 μόνον ἀρχικὰ φράγκα τῆς πενιχροτάτης εἰς αὐτὸν παρ' ἑκάστου μέλους συνδρομῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ πολλαπλᾶ βοηθήματα, ἅτινα ἡ κοινὴ ἐκτίμησις τῷ παρέσχε καὶ τῷ παρέχει, κατώρθωσε νῦν νὰ ἔχῃ προϋπολογισμὸν τακτικόν, ἐφημερίδα ἰδικήν του, καὶ ὀργανισμὸν πλήρη νὰ ἐπιβάλλεται καὶ νὰ θριαμβεύῃ καὶ νὰ ἐλκύῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους.

* *

Τὸ γεγονὸς τοιαύτης καταπληκτικῆς ἐπιτυχίας, ἐκ τόσῳ μικρᾶς ἀρχῆς καὶ ἐν τόσῳ βραχεῖ χρόνῳ, εἶνε περίεργον. Ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον περιεργοτέρα εἶνε ἡ ἱστορία τῆς ἱδρύσεώς του καὶ ἡ τοῦ κυρίως ἱδρυτοῦ αὐτοῦ, ὅστις πρῶτος ἀνεκίνησε τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ, ἐπεχείρησε δὲ καὶ τὴν θεωρητικὴν αὐτοῦ ἐξέτασιν καὶ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογήν του. Τῇ 9 Ἰουλίου 1880, διὰ τοῦ ἀπὸ Δοῦδρον εἰς Καλαὶ ἀτμοπλοίου, ἐπωφελούμενος τοῦ περὶ ἀμνηστείας τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων νόμου ὃν εἶχε ψηφίσῃ ἀρτίως ἡ Βουλή, εἰς προγεγραμμένος εἰσήρχετο εἰς Γαλλίαν. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ Πασκὰλ Γκρουσσέ, ἐκ τῶν σφοδροτέρων καὶ διασημοτέρων κοινωνιστῶν τοῦ 1871, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Κοινότητος τῶν Παρισίων κατὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον διάστημα τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς. Καταδικασθεὶς τότε εἰς θάνατον τὸ πρῶτον μετὰ τὸν θρίαμβον τῶν δημοκρατικῶν, καὶ μετριασθείσης κατόπιν τῆς ποινῆς του εἰς ἰσόβιον κάθειρξιν, ἐξωρίσθη μετὰ τοῦ Ροσεφὸρ καὶ τῶν λοιπῶν ὁπαδῶν του εἰς Νέαν Καληδονίαν. Δὲν ἐδράδυνεν ὅμως νὰ δραπετεύσῃ ὡς γνωστὸν ἐκεῖθεν μετὰ τοῦ περιφήμου συντάκτου τοῦ Φανοῦ, καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου διέμεινεν ἐπὶ μακρόν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας, μὴ δυνάμενος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του, πλάνης, ἤρχισε περιερχόμενος τὸν κόσμον καὶ μελετῶν τὰ ἤθη τῶν διαφόρων χωρῶν εἰς ἃς περιοδικῶς ἔμενεν, ἕως οὗ ἡ ἀμνηστεία παρέσχεν αὐτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπανόδου. Ἀλλ' ὁ ἐπανερχόμενος εἰς Γαλλίαν τῷ 1880 ἦτον ὅλως διάφορος ἐκείνου ὅστις εἶχεν ἀπέλθῃ ἐξ αὐτῆς. Νέος εἶχεν ἀφίσῃ τὸν τόπον του καὶ ἐπανήρχετο σχεδὸν γέρων. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορείας του ἐταξείδευσεν, ὑπέφερεν, ἐσκέφθη ὅσον ὀλίγοι. Ἔχασεν ἐν τῷ μεταξὺ τοὺς γονεῖς του, χωρὶς νὰ τοὺς ἴδῃ. Ἑστίαν δὲν εἶχεν ἥτις νὰ τὸν ἀναμένῃ. Καὶ ἐπέστρεφε μετὰ τόσα ἔτη εἰς τὸ Παρίσι, ὡς Ἐπιμενίδης θὰ ἔλεγες, εὑρίσκετο πάλιν μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του, χωρὶς φίλους, χωρὶς οἰκείους, χωρὶς τίποτε, ὡς νὰ εἶχε ριφθῇ εἰς κρατῆρα ἡφαιστείου καὶ τὸ ἡφαίστειον νὰ τὸν ἐξήμεσε πάλιν ζῶντα μεταξὺ τῶν ζώντων. Ἀλλὰ μὴ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς νέας γενεὰς κατὰ τὰ φρονήματα, ἀηδιάσας τὴν πολιτικὴν μὲ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀρχίσῃ τὸ στάδιόν του διότι εἶδε τὸ κενὸν αὐτῆς, δὲν ἐσκέφθη ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων συντρόφων του, καὶ ν' ἀναμιχθῇ ἐκ νέου εἰς αὐτήν, ἀπετάχθη τῷ παρελθόντι καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ ἴδῃ ἢ τὸ μέλλον. Ὑπερήφανος ὅμως καὶ μὴ θέλων ταὐτοχρόνως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἀρχὰς τῆς νεότητός του ἃς εἰλικρινῶς ἐπρέσβευεν, ἐζήτησε νέαν ὁδὸν δι' ἧς νὰ εἰσέλθῃ πάλιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους του, νὰ γίνῃ χρήσιμος εἰς αὐτό. Ἐξ ὅσων εἶδεν, ἐξ ὅσων ἔπαθεν, ἐξ ὅσων ἐμελέτησεν, ἐν θετικὸν συμπέρασμα ἠδυνήθη νὰ ἐξαγάγῃ ὅτι ὅλων τῶν δεινῶν τῆς Γαλλίας κυριωτέρα αἰτία ἦτον ἡ μέση αὐτῆς ἐκπαίδευσις. Συγκρίνων αὐτὴν πρὸς τὴν μέσην ἐκπαίδευσιν ὅλων τῶν ἄλλων πεπολισμένων χωρῶν, ἣν εἶχε μελετήσῃ, εὗρεν ὅτι εἰς αὐτὴν κυρίως ἔπρεπε ν' ἀποδοθῇ ἡ ἐξασθένησις τῆς φυλῆς ἡ τόσα κακὰ ἐπενεγκοῦσα, καὶ τῆς ἐξασθενήσεως ταύτης ἡ ἀφορμὴ εἰς τὴν μεμονωμένην τοῦ πνεύματος καλλιέργειαν ἐν πλήρει παραμελήσει τῆς τοῦ σώματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος. Ἐνόμισεν ὅτι εὗρε τὸ ἀντιφάρμακον ἐν τῇ ἀναγεννήσει τῇ ἠθικῇ καὶ τῇ σωματικῇ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς συστήματος παιδεύσεως μορφοῦντος πρὸ παντὸς ἄνδρας. Καὶ ἐπελήφθη τοῦ ἔργου. Διὰ νὰ ἀνοίξῃ δρόμον εἰς τὰς ἰδέας του ἔκρινε σκόπιμον νὰ δείξῃ κατὰ πρῶτον τί γίνεται ἀλλαχοῦ. Καὶ ἐτακτοποίησε τὰς σημειώσεις του. ἔγραψε τὸν πρῶτον τόμον τῶν μελετῶν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ζωὴ τοῦ Σχολείου ἐν Ἀγγλίᾳ», καὶ τὸν ἐπῆγεν εἰς τὸν διάσημον ἐκδότην Ἔτζελ, ὑποβαλὼν αὐτῷ ταὐτοχρόνως καὶ τὸ σχέδιον τοῦ ὅλου ἔργου. Ὁ πολύπειρος ἐκδότης ἀνεγνώρισε τὴν ὀρθότητα τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ βιβλίου τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ θέσῃ ταχύτερον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τὸν συνεβούλευσε νὰ ἀλλάξῃ τὸ τρομερὸν καὶ δυνάμενον νὰ ἐγείρῃ μίση καὶ ἀντιπαθείας ὄνομά του, νὰ μείνῃ ἀφανής, νὰ λάβῃ ψευδώνυμον, ἵνα μὴ θεωρηθῇ ἐπιδιώκων πολιτικοὺς σκοπούς. Ὁ Γκρουσσὲ τὸν ἤκουσε καὶ ἔκτοτε ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Ἀνδρέου Λωρὶ καὶ τοῦ Φιλίππου Δαρὺλ γράφει τὰ γνωστὰ ἔργα του, σπουδαιοτάτας μελέτας ἐπὶ τοῦ βίου, ἰδίᾳ τοῦ σχολικοῦ, τῶν ξένων ἐθνῶν, καὶ ἐπιχειρεῖ ἀκαταπαύστους δημοσιογραφικὰς ἐκστρατείας ἐπὶ ἐννεαετίαν ἤδη ἵνα ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν του, τῆς ἀνορθώσεως τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς εἰς τὴν πρέπουσαν θέσιν. Τόσῳ δὲ κρατερῶς διεξήγαγε τὸν μακρὸν καὶ δυσχερῆ ἀγῶνα,

ὥστε ἐντὸς τόσου μόνον χρόνου κατέληξεν εἰς τὴν γενικὴν παραδοχὴν τῶν ἰδιῶν του, ἵδρυσε τὸν ἰσχυρότατον αὐτὸν Σύνδεσμον, συνέστησε τοὺς σχολικοὺς αὐτοὺς ἀγῶνας περὶ ὧν διελάβομεν, καὶ παρίστατο εἰς αὐτούς, ὁ πρώην ὑπουργὸς τῆς Κοινότητος, ἐν θριάμβῳ, παρὰ τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς, ὡς γενικὸς γραμματεὺς καὶ ἀπόλυτος πληρεξούσιος τοῦ Συνδέσμου. Σήμερον ὁ τρισυπόστατος Πασκὰλ Γκρουσσὲ δύναται ν' ἀναλάβῃ τελείως ὑπὸ τὸ ἀληθές του ὄνομα τὴν δόξαν τοῦ ἔργου τοῦ Φιλίππου Δαρὺλ καὶ τοῦ Ἀνδρέου Λωρί, καὶ ὁ ἀρχαῖος κοινωνιστὴς δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν ὑπερήφανον καὶ σπανιωτάτην ἀνάμνησιν ὅτι ὑπῆρξεν ἥρως δύο ἐπαναστάσεων, μιᾶς αἱματηρᾶς καὶ τραγικῆς καὶ φρικώδους, τῆς Κοινότητος, καὶ ἄλλης εἰρηνικῆς καὶ ἀναιμάκτου καὶ σωτηρίας, τῆς σωματικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Γαλλίας.

* * *

Τί φρονοῦν ἄρά γε περὶ τῆς ἁπλῆς αὐτῆς ἱστορίας μιᾶς ἐθνικῆς ἰδέας, ἑνὸς συνδέσμου καὶ ἑνὸς ἀνδρός, οἱ παρ' ἡμῖν ἰσχυριζόμενοι ὅτι καὶ αὐτοὶ ἀσχολοῦνται καὶ ἐνδιαφέρονται καὶ ἀγωνίζονται περὶ τῶν τοιούτων; Μ.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐξεδόθη ἐν Γαλλίᾳ περίεργον καὶ λίαν ἐνδιαφέρον βιβλίον ἐπιγραφόμενον «*Ἀπομνημονεύματα τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, συγγραφέντα παρ' ἑνὸς μάρτυρος τοῦ βίου του.*» Τὸ βιβλίον τοῦτο περιέχον πλείστας ὅσας ἀξιολόγους πληροφορίας περὶ τῶν παιδικῶν χρόνων καὶ τῆς πρώτης περιόδου τοῦ φιλολογικοῦ σταδίου τοῦ μεγάλου συγγραφέως καὶ ἀποδοθὲν διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀκρίβειαν εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, οὐδέποτε ἔσχε τὴν τύχην νὰ μεταφρασθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, καίτοι τῆς τιμῆς ταύτης ἠξιώθησαν πλεῖστα ἄλλα ὀλίγιστα καὶ ἄχρηστα ἔργα, ἔστιν ὅτι δὲ καὶ ἐξαμβλώματα ἀληθῆ τῆς νεωτέρας γαλλικῆς φιλολογίας, διὰ τοῦτο ἀπέμεινεν ἐντελῶς ἄγνωστον εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀναγνωστῶν. Ἡ *Ἑστία* ἀποφασίσασα νὰ δημοσιεύῃ ἐκτοτε σελίδας καὶ περικοπὰς ἐκ τοιούτων συγγραμμάτων ἀρχαιοτέρων ἢ νεωτέρων, παραλαμβάνει ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐπομένην περικνὴν ἀφήγησιν τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ *Ἐρνάνη*, ἔνθα περιγράφεται ζωηρότατα καὶ πιστότατα ἡ συνταράττουσα τότε τὸ γαλλικὸν δημόσιον σφοδρὰ πάλη μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς κλασικῆς καὶ τῆς ῥομαντικῆς σχολῆς.

Η ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΝΑΝΗ

Τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1829 ὁ Οὐγκώ, γράψας ἤδη τὸ δρᾶμα *Μαριὼν Δελόρμ*, οὗτινος ἡ ἐν τῷ Ὠδείῳ παράστασις εἶχεν ἐμποδισθῇ πρό τινων μηνῶν ὑπὸ τῆς λογοκρισίας, ἀνέγνωσεν εἰς τὸ Γαλλικὸν Θέατρον τὸν *Ἐρνάνη*.

Τὸ δρᾶμα ἐγένετο ὁμοθύμως δεκτὸν καὶ παραυτὰ διενεμήθησαν τὰ μέρη, τὸ τῆς δόνας Σόλας εἰς τὴν δεσποινίδα Μάρς, τὸ τοῦ Ἐρνάνη εἰς τὸν Φιρμέν, τὸ τοῦ δὸν Ῥουὺ Γομὲζ εἰς τὸν Ζοαννύ, τὸ τοῦ δὸν Κάρλου εἰς τὸν Μισελώ. Μικρὰ τινα μέρη ἐδέχθησαν καὶ ἐζήτησαν μάλιστα ν' ἀναλάβωσιν ἠθοποιοὶ μεγάλης ἀξίας, οἷοι ὁ Ῥενιέ, ὁ Σανσὼν κπλ.

Τὰ πρῶτα γυμνάσια διεξήχθησαν μετὰ πολλῆς ζωηρότητος καὶ προθυμίας. Ὁ Μισελὼ καίτοι δὲν ἠγάπα πολὺ τὴν νέαν φιλολογίαν, ἦτο ὅμως ἀνεπτυγμένος καὶ εὐγενὴς τοὺς τρόπους. Ὁ Φιρμὲν ἔτρεφε συμπάθειαν πρὸς τὰ δράματα μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς κωμῳδίας. Ὁ Ζοαννύ, ὅστις ἦτο λευκόθριξ ὡς ὁ δὸν Ῥουὺ Γομὲζ, ἦτο ἀρχαῖος στρατιωτικὸς ἀπολέσας δυὸ δακτυλα ὅτε ἐμάχετο ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Οὐγκώ, πατέρα τοῦ Βικτωρος. Δεικνύων τὴν ἠκρωτηριασμένην χεῖρα του πρὸς τὸν συγγραφέα ἔλεγεν αὐτῷ μετά τινος ἐμφάσεως συνήθους εἰς αὐτόν: «Θὰ σεμνύνωμαι ὅτι ὑπηρέτησα νέος ὑπὸ τὸν πατέρα καὶ γέρων ὑπὸ τὸν υἱόν!»

Ἡ νέα τέχνη εἶχεν ἤδη ἀγωνισθῇ ἐπιτυχῶς εἰς τὸ Γαλλικὸν Θέατρον, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος Δουμας ἐδίδαξε τὸν *Ἑρρίκον Γ'*. Ἄγνωστος σχεδὸν τὴν προτεραίαν καὶ μὴ ἔχων προηγούμενα τοιαῦτα ὥστε νὰ ἐξεγείρῃ τὸ μῖσος κατέλαβεν ἐξαπίνης τοὺς θιασώτας τῆς κλασικῆς σχολῆς, ἥτις δὲν ἠδυνήθη οὕτω ν' ἀμυνθῇ. Τὸ κοινὸν ἀφεθὲν ἐλεύθερον εἰς τὴν κρίσιν του καὶ κατὰ βάθος βαρυνθὲν ν' ἀκούῃ πάντοτε τὰς αὐτὰς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας κατεθέλχθη ἀπὸ τὸ πλῆρες δράσεως καὶ ζωηρότητος νεανικὸν ἐκεῖνο δρᾶμα καὶ κατεχειροκρότησεν αὐτό. Ἡ παράστασίς του ὑπῆρξε θρίαμβος ἄνευ μαχης, ἐπιτυχία πανηγυρική.

Ἡ δυσαρέσκεια ἤρχισεν ἀπὸ τῆς δεσποινίδος Μάρς. Ἦτο τότε πεντηκοντοῦτις, ἑπόμενον δὲ ἦτο ν' ἀγαπᾷ τὰ δραματικὰ ἔργα ἅτινα εἶχε παραστήσει κατὰ τὴν νεότητα της ἢ τὰ ὁμοιάζοντα πρὸς αὐτὰ καὶ νὰ ἀντιπαθῇ πρὸς τὰ προϊόντα τῆς νέας σχολῆς. Εἶχε δεχθῇ τὸ μέρος τῆς Δόνας Σόλας ἐκ φόβου μόνον μὴ τὸ ἀναλάβῃ ἄλλη καὶ τυχὸν θριαμβεύσῃ, ἀλλ' εἰς τὰ γυμνάσια ἐφέρετο μὲ ὀλίγην προθυμίαν καὶ ὑποπτικῶς. Οἱ θρίαμβοι οὓς ἤρατο κατὰ τὸ τριακονταπενταετὲς αὐτῆς στάδιον παρεῖχον αὐτῇ παντοδυναμίαν ἐν τῷ θεάτρῳ, ἣν ἐξήσκει καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν συγγραφέων. Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς διηγεῖται ἐν ἐκτάσει εἰς τ' Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ τὰς δυσκολίας ἃς ἡ ἔξοχος ἠθοποιὸς παρενέβαλλε κατὰ τὰ γυμνασια. Ἠσθάνετο πρὸ παντων ἀποστροφὴν ν' ἀπαγγείλῃ τὸν στίχον: Vous êtes, mon lion, superbe et généreux· καθ' ἑκάστην δὲ ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν συγγραφέα, ἀπαιτοῦσα παρὰ τὰς ἐξηγήσεις αὐτοῦ, νὰ ἐξαλείψῃ ἢ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ σκανδαλῶδες δι' αὐτὴν mon lion δι' ἄλλης ἐκφράσεως. Ὁ Οὐγκὼ δυσανασχετήσας ἐπὶ τέλους ἐζήτησε παρ' αὐτῆς νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὸ μέρος της. Ἡ δεσποινὶς Μὰρς ὠχρίασεν· πρώτην φορὰν ἐζήτουν παρ' αὐτῆς νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ μέρος της. Ἕως τότε οἱ συγγραφεῖς τὴν παρεκάλουν νὰ δεχθῇ αὐτὸ καὶ αὐτὴ ἠρνεῖτο. Ἠσθάνθη τὸ γόητρόν της ἐκλεῖπον. Διὸ ἀνεγνώρισε τὸ σφάλμα της καὶ ὑπεσχέθη νὰ μὴ παρεμβαλῇ ἄλλα προσκόμματα. Ἀλλ' ὅμως εἰς ἀνταλλαγμα ἐφαίνετο ψυχρὰ καὶ ἡ ψυχρότης της μετεδόθη εἰς πάντας τους ἄλλους ἠθοποιοὺς ἐκτὸς τοῦ Ζοαννύ.

Πλὴν ὅμως τῆς ἐπωτερικῆς ταύτης ἀντιδράσεως ὑπῆρχε καὶ ἄλλη ἐξωτερική. Οἱ συγγραφεῖς τῶν τραγῳδιῶν καὶ τῶν κωμῳδιῶν χαλεπῶς ἠνείχοντο τὸν νεήλυν, τὸν ἀπειλοῦντα τὰς φιλολογικὰς αὐτῶν ἀρχὰς καὶ τὰ συμφέροντά των. Ἠκροῶντο κρυφίως ὄπισθεν τῆς θύρας, ἐξηναγκάζον τοὺς ἠθοποιοὺς νὰ λαλήσωσιν, ἐμάνθανον στίχους τινὰς τῇδε κἀκεῖσε, οὓς διέστρεφον, διηγοῦντο μερικὰς σκηνὰς διακωμῳδοῦντες αὐτὰς ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον, ἐφανταζοντο ἄλλας καὶ προσεπαθοῦν παντὶ σθένει νὰ γελωτοποιήσωσι τὸ ἔργον. Εἰς συγγραφεύς, οὗ τὰ ἔργα ἐδιδασκοντο εἰς τὸ Γαλλικὸν Θέατρον ἀνεκαλύφθη ἡμέραν τινὰ παριστάμενος κρυφίως εἰς τὰ γυμνασια. Ἕτεροι μετέβαινον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βικτωρος Οὐγκὼ προσποιούμενοι ὅτι ἦσαν ἔνθερμοι αὐτοῦ θαυμασταὶ καὶ μετὰ πολλὰς ἀδικκρίτους παρακλήσεις κατώρθουν νὰ λαβωσι παρ' αὐτοῦ μίαν ἢ δυὸ σκηνὰς ἐκ τοῦ δράματος, ἃς ἀνεκοίνουν κατόπιν ἠλλοιωμένας. Τραγικός τις συγγραφεὺς ἀκαδημαϊκὸς καὶ λογοκρίτης, ὅστις εἶχεν ἀναγνώσει το δρᾶμα ἕνεκα τῆς θέσεώς του, διακρίνετο διὰ τὴν ἀθυρόστομον ταύτην καταφορὰν· ἐπειδὴ δὲ εἰς τῶν ἀκροατῶν του ἀγανακτήσας ἐδημοσίευσε τὰ γενόμενα διὰ τοῦ τύπου, ὁ λογοκρίτης ἔγραψε πρὸς τὸν Οὐγκώ: ... «Τί λέγουν οἱ κατασκοποί σας (ἀπεκάλει κατασκόπους τοὺς ἄλλους!) καὶ αἱ ὑποστηρίζουσαι ὑμᾶς ἐφημερίδες; ὅτι ἀπεκάλυψα το μυστικὸν τοῦ ἔργου σας; ὅτι ἀνέφερα τοὺς στίχους σας ἐμπαίζων αὐτούς; Ἔστω· καὶ ἀληθὲς ἂν ἦτο. κατὰ τί ἔσφαλα; Σᾶς ἐπήνεσα ὅτε ἤσθε ἄξιος ἐπαίνου· δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται ἀρά γε νὰ σᾶς ψέξω ὅτε εἰσθε ἄξιος ψόγου; Μήπως εἶνε ἱερὰ τὰ ἔργα σας; Ὀφείλομεν νὰ τὰ θαυμαζωμαν καὶ νὰ σιωπῶμεν; Δὲν πιστεύω ὅτι σκέπτεσθε τοιουτοτρόπως· δὲν ἔχετε βεβαίως τοιαύτην γελοίαν φιλαυτίαν. Γινώσκετε ὅτι ὅστις ἐχειροκρότησεν εἰλικρινῶς τὰς πρώτας σας ᾠδὰς εἶνε ἐλεύθερος νὰ καταδικάσῃ μετὰ τῆς αὐτῆς εἰλικρινείας τὰ νέα σας δράματα . . . .»

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐφημερίδων ἦσαν ἐχθρικῶς διατεθειμέναι πρὸς τὸ δρᾶμα. Αἱ ὑπουργικαὶ ἐφημερίδες ἐθεώρουν τὸν Βικτωρα Οὐγκὼ ὡς λιποτακτην καὶ δὲν τὸν ἐσυγχώρουν διότι εἶχεν ἀποποιηθῇ τὴν τελευταίως ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Καρόλου σύνταξιν, τὰ δὲ φιλελεύθερα ἐν τῇ πολιτικῇ φύλλα εἶχον συνεργάτας αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς δραματικοὺς συγγραφεῖς, ὧν τὸ κρατος ἤρχετο νὰ καταλύσῃ. Ἡ *Συνταγματικὴ* ἰδίως, ἥτις πρὸ ὀλίγων μολις ἑβδομάδων εἶχεν ἐπαινέσει τὸ ἀδιάφθορον τοῦ ἀνδρός, κατεφέρετο ἐμμανῶς κατὰ τοῦ ποιητοῦ. Ἔφθασε πρὸ τοῖς ἄλλοις ἐν θέατρον ν' ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς του παρῳδίαν τοῦ μὴ εἰσέτι παρασταθέντος δράματος. Ἐν τινι ἐπιθεωρήσει τῶν κυριωτέρων συμβάντων τοῦ ἔτους παρασταθείσῃ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Κωμειδυλλίου παρῳδεῖτο ἡ σκηνὴ τῶν εἰκόνων, ἔνθα ὁ δὸν Ῥουὺ Γομὲζ παρίστατο ὡς δαμαστὴς ἐπιδεικνύων ἄρκτους.

Ἀλλ' ἐπεκράτει καὶ ἄλλη ἀνησυχία. Το ὑποβληθὲν εἰς τὴν λογοκρισίαν χειρόγραφον δὲν εἶχεν ἐπιστραφῆ. Ὁ Βικτωρ Οὐγκὼ μετεβάς εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐξετάσας ἔμαθεν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ εἶχεν ἀναγνώσει καὶ ἐπιτρέψει τὴν παραστασιν τοῦ δράματος πρὸ δεκαπέντε ἤδη ἡμερῶν, ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς ἀκόμη δὲν ἔδιδε τὴν ἄδειαν. Τέλος ὁ κ. Λαβουρδονναὶ ἐπέστρεψε τὸ χειρόγραφον εἰς τὸ θέατρον ὑποδεικνύων «μικράς τινας μεταβολάς, αἵτινες ἐκρίθησαν ἀναγκαῖαι.» Αἱ μικραὶ αὗται μεταβολαὶ ἠλλοίωνον τὰς κυριωτάτας τῶν σκηνῶν, διὸ ὁ συγγραφεὺς ἀντέστη καὶ ἠμύνθη ὑπὲρ τῶν στίχων του ἕως ἐσχάτων. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πρόσφατον τὸ σκάνδαλον τῆς *Μαριὼν Δελόρμ*, ἐνέδωκεν ἡ ἐξουσία. Ἕνα μόνον στίχον δὲν ἠνέχθη ὁ ὑπουργός, τὸν ἑπόμενον:

Crois-tu donc que les rois à moi me sont sacrés?

Καὶ ὁ Ἐρνάνης ἐδέησε νὰ εἴπῃ:

Crois-tu donc que pour nous il soit des noms sacrés?

Ὁ χειμὼν τοῦ 1829 πρὸς τὸ 1830 ὑπῆρξεν ἐκ τῶν παγερωτάτων, καὶ ὁ Σηκουανας ἦτο πεπηγὼς ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ δεκεμβρίου μέχρι τέλους φεβρουαρίου. Ὁ Βικτωρ Οὐγκὼ μετέβαινεν εἰς τὸ θέατρον φέρων ἐλαφρὰ ὑποδήματα διὰ νὰ μὴ ὀλισθήσῃ καὶ συντριβῇ διερχόμενος τὰς γεφύρας. Ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἔφερον μικρὰν φορητὴν θερμαστραν. Συνεκρούοντο οἱ ὀδόντες τῶν ἠθοποιῶν κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν καὶ οἱ στίχοι ἐπάγωνον εἰς τὰ χείλη των, διεξῆγον δὲ ἐν τάχει τὰς σκηνὰς ὅπως μεταβῶσι καὶ θερμανθῶσι παρὰ τὴν ἑστίαν. Διὸ τὸ ἔργον δὲν προὐχώρει καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐλάμβανον καιρὸν νὰ διοργανίσωσι τὴν ἀντίστασιν.

Τέλος τὸ δρᾶμα ἦτο ἕτοιμον. Ἐπειδὴ προεβλέπετο δεινὴ ἡ ἀντίδρασις, ἦτο ἀναγκη ὑποστηρικτῶν. Ὁ ἔμμισθος χειροκροτητὴς τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου τοσακις εἶχε χειροκροτήσῃ τὰ ἔργα τοῦ Κασιμίρου Δελαβίνιε ὥστε ἐπὶ τέλους εἶχε καταντήσῃ θαυμαστὴς αὐτοῦ καὶ δὲν ἦτο πιθανὸν ὅτι θὰ ἠγωνίζετο εἰλικρινῶς ὑπὲρ τῆς δραματικῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τοῦ δραματολογίου ἐξ οὗ εἶχε πλουτήσῃ. Διὸ ὁ Ταϊὺλορ, ὅστις ἦτο βασιλικὸς ἐπίτροπος ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ φίλος τοῦ Οὐγκὼ προέτεινε τὸν χειροκροτητὴν τοῦ θεατρου τοῦ Γυμνασίου, ὅστις εἶχεν ὑποχρεώσεις τινὰς πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ ὁ-

ποίου ἠδύνατο νὰ ἐγγυηθῇ, καίτοι αὐτὸς ἀφ' ἑτέρου εἶχε συνειθίσῃ νὰ χειροκροτῇ τὰ ἔργα τοῦ Σκρίβ.

— Ἐκλέξατε, εἶπε πρὸς τὸν συγγραφέα ὁ βασιλικὸς ἐπίτροπος.

— Δὲν ἐκλέγω κανένα.

— Πῶς! δὲν θέλετε τὰ χειροκροτήματα;

— Δὲν θέλω τὰ χειροκροτήματα.

Ὅτε ἡ εἴδησις αὕτη διεσπάρη εἰς τὸ θέατρον, πάντες ἐξέλαβον τὸν Βίκτωρα Οὐγκὼ ὡς παραφρονήσαντα. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρασταθῇ δρᾶμα ἄνευ τῶν προητοιμασμένων χειροκροτημάτων, τὸ ἰδικόν του δὲ ἰδίως ἐκινδύνευεν, διότι ἀν δὲν ὑπεστηρίζετο ἐρρωμένως οἱ ἀντίπαλοι δὲν θὰ τὸ ἄφινον νὰ τελειώσῃ. Ὁ συγγραφεὺς ὅμως ἀπήντα ὅτι πρὸ πάντων μὲν αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὰ χειροκροτήματα τῶν μισθωτῶν, κατόπιν δὲ ὅτι οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ παλαιοῦ δραματικοῦ εἴδους δὲν θὰ ἠσθάνοντο μεγαλην ζέσιν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ νέου· ὅτι αὐτὸς δὲν ἤθελεν οὔτε τὸν χειροκροτητὴν τοῦ Δελαβίνιε, οὔτε τὸν χειροκροτητὴν τοῦ Σκρίβ, ὅτι εἰς ἔργον σχολῆς νέας ἡρμοζε κοινὸν θέατρου νέον· ὅτι ἀφοῦ ἤθελε τέχνην ἐλευθέραν ἐπόθει καὶ πλατείαν θεάτρου ἐλευθέραν. Πάντες ὁμοθύμως τὸν ἀπεδοκίμασαν καὶ προσεπάθησαν νὰ τὸν πείσωσι νὰ μεταβάλῃ γνώμην· πλὴν αὐτὸς ἔμεινεν ἄκαμπτος, διὸ καὶ οἱ παραινοῦντες ἐγκατέλιπον εἰς αὐτὸν πᾶσαν τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἔκβασιν τοῦ δράματος.

Ἡ περιέργεια παρὰ τῷ κοινῷ ἦτο ζωηροτατη. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὁ συγγραφεὺς ἐλάμβανεν ἐπιστολὰς παρὰ διαφόρων παρακλητικὰς ὅπως προμηθεύσῃ αὐτοῖς θέσιν εἰς τὸ θέατρον διὰ τὴν πρώτην παραστασιν. Μεταξὺ τῶν γραφόντων ἦσαν ὁ Βενιαμὶν Κωνστάν, ὁ Θιέρσος, ὁ Μεριμὲ καὶ ἄλλοι.

Τὴν κοινὴν περιέργειαν ἐξῆπτον ἔτι μᾶλλον αἱ ἐφημερίδες. Τὸ ζήτημα εἶχε καταντήσῃ σχεδὸν πολιτικὸν καὶ ἀνεμιγνύοντο ἐν τῇ συζητήσει τὰ ὀνόματα τῶν ὑπουργῶν.

Ἕπεται συνέχεια. X*

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΙΤΣΟΣ

—Βασιλικὸς μοῦ 'μύρισε, γιὰ ἰδέστε ποιὸς διαβαίνει;
Ὁ Γιῶργο Κίτσος διάβαινε 'ς τὰ Γιάννενα πηγαίνει,
Σ' τὰ Γιάννενα καὶ 'στὰ 'ψηλὰ τ' Ἀλῆ-πασᾶ σαράγια
—Πασιᾶ μ', πολλὰ 'ν τὰ ἔτη σου.- Καλὸ 'ς τὸ Γιῶρ-[γο Κίτσο.
—Γιῶργο, πῶς τάχεις τὰ παιδιά, πῶς τάχ' 'ς τὰ παλ-[λικάρια;
—Σὲ προσκυνᾶν', ἀφέντη μου, καὶ σοῦ φιλοῦν τὸ χέρι.
—Γιῶργο, πῶς τάχ' 'ς τὰ πρόβατα, Γιῶργο πῶς τάχ' 'ς [τὰ γίδια.
—Μὲ τοῦ Θεοῦ τή δύναμι, ἀφέντη μου, χιλιάζουν.
—Φέρτε τοῦ Γιώργου μας καφέ, ἀνάψτε καὶ τσιμπούκι.
Καὶ τὸν 'Ραφτη 'φώναξε κρυφὰ τοῦ κουβεντιάζει·
Ὁ Γιῶργος τὸ κατάλαβε καὶ σκώνεται καὶ φεύγει.

Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο Ἠπειρωτικὸν ᾆσμα, τὸ εἰσέτι ᾀδόμενον ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἤκουσα παρὰ ποιμένος τοῦ Πίνδου, ὅστις μὲ διαβεβαίωσιν ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸν Γεώργιον Κίτσον, τὸν ἀδελφὸν τῆς περιφήμου Βασιλικῆς τῶν Ἰωαννίνων, τῆς ὡραίας Κυρᾶ-Βασιλικῆς, τὸν μεγαλοπρεπῆ καὶ ὡραιότατον ὡς ἡ ἀδελφή του ὁπλαρχηγὸν τοῦ Δελβίνου ἐπὶ τῆς Ἀλη-πασσαδικῆς ἐποχῆς, τὸν μετὰ ταῦτα διὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ ἀπαθανατίσαντα τὴν αἱματόφυρτον τοῦ Μεσολογγίου Λουνέταν, τὸν υἱὸν τοῦ περιδοήτου ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ πλούτῳ προὐχοντος τῆς Πλεσσιδίτσης τῆς Ἠπείρου Κίτσου Κονταξῆ. Τὸν ὁπλαρχηγὸν τοῦτον Γεώργιον Κίτσον, καθ' ἃ μοὶ ἔλεγεν ὁ ποιμήν, ὁ Ἀλῆς ἐμίσει τόσον, ὅσον ἀπεναντίας ἠγάπα τὴν ἀδελφήν του Βασιλικήν, τὴν ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, ὡς γνωστόν, ὑπ' αὐτοῦ ἁρπαγεῖσαν ἀπὸ τῶν ἀγκαλῶν τῶν γονέων αὐτῆς διὰ τὴν ὡραιότητά της. Ἤθελε δὲ τὸν ἐξοντώσῃ ἔκτοτε, ἐὰν δὲν ἐμεσολάβει ὁ πρὸς τὴν Βασιλικὴν ἔρως αὐτοῦ, τὴν μόνην, πρὸς ἧς τὰς ἱκεσίας εἰ καὶ ἐναντίας τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς θελήσεώς του, ἔκυπτε συγκατατεθειμένος ὁ ἀνήμερος ἐκεῖνος γηραιὸς λύκος τῶν Ἰωαννίνων. Ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐξάψει τῆς ὠμότητός του δὶς ἀπεπειράθη νὰ δολοφονήσῃ αὐτόν, ἀλλ' αἱ προσπάθειαί του κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἀπέβησαν μάταιαι. Καὶ πρῶτον μὲν παρεσκεύασε δι' αὐτὸν φύλλα νικοτιανῆς διὰ κωνείου, ἀλλ' ἐνοήθη ὑπὸ τοῦ εὐφυοῦς ὁπλαρχηγοῦ, τοῦ οὐδέποτε πιστῶς ἐρειδομένου εἰς τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους τοῦ δολίου Βεζύρη, ὃν πάντες τότε ἐγίνωσκον· ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ὁ Ἰωάννης Κωλέττης ἰατρὸς τότε ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ εἰδοποίησε τὸν Γεώργιον περὶ τοῦ δόλου. Ὕστερον δὲ προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς μέγα κυνηγέσιον, καθ' ὃ παρήγγειλε δύο ἐκ τῶν πιστῶν δημίων του νὰ πυροβολήσωσι κατ' αὐτοῦ. Τότε ἐπληγώθη βαρέως ὁ Γεώργιος καὶ ἤθελεν ἴσως ἀποθάνῃ νοσηλευόμενος ὑπὸ τῶν ἰατρῶν τοῦ πασσᾶ, ἂν ἡ Βασιλικὴ ἐπὶ τῷ ἀπαισίῳ ἀκούσματι δὲν ἀπῄτει ἐπιμόνως παρὰ τοῦ Ἀλῆ τὴν ἴασίν του καὶ ἂν δὲν κατετρόμαζεν αὐτὸν φοβερίζουσα ὅτι αὐτοχειριαζομένη ἤθελε συναποθάνῃ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἔντρομος ὁ Ἀλῆς οὐ μόνον ἀνέθεσε τὴν θεραπείαν τοῦ ὁπλαρχηγοῦ εἰς τὸν ἱκανώτερον τῶν χειρουργῶν του, ἀλλὰ καὶ αὐτοπροσώπως ἐπετήρει τὴν ἴασίν του. Καὶ οὕτως ἐσώθη καὶ τότε ὁ ἀνδρεῖος Γεώργιος, ἵνα ὕστερον πέσῃ ἐνδόξως ὑπὲρ Πατρίδος παρὰ τὸ Μεσολόγγιον, παρ' ὃ κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν ἐπέπρωτο ν' ἀποθάνῃ μετά τινα ἔτη καὶ ἡ περιδόητος ἀδελφή του, μακρὰν τῶν μεγάρων καὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ Φαλάριδος τῆς Ἠπείρου. Εἰς τὴν πρώτην δολοφονικὴν ἀπόπειραν τοῦ Ἀλῆ ἀναφέρεται τὸ ἀνωτέρω ᾆσμα.

Κ. Δ. Κρυσταλλης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Δίαιτα μακροβίου. Ἐν τινι χωρίῳ τοῦ ῥωσσικοῦ κυβερνείου Πέρμ ἀπέθανε κατ' αὐτὰς χωρικός τις καλούμενος Στέφαν Ἀλέξιεφ ἐν ἡλικίᾳ ἑκατὸν πέντε ἐτῶν. Οὗτος ἐξωμολογήθη εἰς τὸν πνευματικόν, ὅτι ἀπὸ ἡλικίας δεκαοκτὼ ἐτῶν δὲν παρῆλθεν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ μὴ μεθύσῃ καὶ νὰ μὴ κοιμηθῇ μεθυσμένος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἔπινε καθ' ἑκάστην μίαν ἕως μίαν καὶ ἡμίσειαν ὀκᾶν οἰνοπνεύματος. Ἅπαξ δὲ μόνον εἰς τὴν ζωήν του ἠσθένησε, διότι ἀναίσθητος ἐκ τῆς μέθης κατεκλίθη εἰς τὸν ὁρόμον ἐν δριμυτάτῳ χειμῶνι, ὅτε τὸ ψῦχος εἶχε φθάσῃ εἰς 20 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενικοῦ· τότε δὲ ἐπάγωσαν ἡ μύτη καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ.

Ὁ χονδρόσερος Ἄγγλος εἶνε ὁ κύριος Θωμᾶς Λούμλεϋ. Ζυγίζει οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον ἀπὸ 201 χιλιόγραμμα, ἔχει ὕψος 2 μέτρων καὶ 7 δακτύλων, καὶ ἡ περιφέρεια τῆς μέσης του φθάνει τὸ 1 μέτρον καὶ 30 δακτύλων. Ὁ Χονδροθωμᾶς αὐτὸς εἶναι πλούσιος ἄνθρωπος καὶ ἀγαπᾷ τὰς διασκεδάσεις ἰδίως δὲ τὰ ταξείδια. Δυστυχῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ χωρέσῃ εἰς κοινὴν σιδηροδρομικὴν ἁμαξαν καὶ διὰ τοῦτο ὁσάκις ταξειδεύει, παραγγέλλει καὶ τοῦ ἑτοιμάζουν ἴδιον διαχώρισμα ἐντὸς φορτηγοῦ ἁμάξης, ἐντὸς τῆς ὁποίας μόνος καθήμενος ἐπὶ στερεοῦ σκαμνίου ταξειδεύει ἀναπαυτικώτατα.

Φωνογραφικὰ φιλοφρονήματα. Ἐντελῶς πρωτότυπον δῶρον παρασκευάζουσιν οἱ Ἀμερικανοὶ νὰ δώσωσιν εἰς τὸν Γλάδστωνα. Εἶνε δὲ τοῦτο φωνογράφος, ἐν ᾧ πάντες οἱ ὑπουργοὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας θὰ εἴπωσι φιλοφρονήματα πρὸς τὸν Ἄγγλον πολιτευτήν, ὅστις οὕτω θὰ δύναται ν' ἀκούῃ ὁσάκις θέλῃ φωνάς, δηλούσας τὴν συμπάθειαν, ἧς ἀπολαύει παρὰ τοῖς κυβερνήταις τῆς Ἀμερικῆς. Παραπλήσιον δὲ δῶρημα θὰ προσενεχθῇ καὶ εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ εὐκαιρίᾳ τῆς πρὸ μικροῦ πανηγυρισθείσης ἐπετείου τῆς εἰσαγωγῆς τῶν γραμματοσήμων. Ὁ ἐν Λονδίνῳ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἐδισων συνταγματάρχης Γουρὼ συνέλεξε λόγους πάντων τῶν διευθυντῶν τῶν ταχυδρομείων τοῦ κόσμου ἐν φωνογράφῳ, τὸν ὁποῖον θὰ προσφέρῃ εἰς τὸν λόρδον δήμαρχον.

Τὰ «Διηλεκτρωγόμενα μικρόβια. Ἐὰν ἦνε ἀκριβὴς ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ ἰατροῦ Βαβτσίνσκυ καὶ ἐὰν ἀποδειχθῇ οὐχὶ ὡς μοναδικόν τι τὸ συμβαῖνον, ἀλλ' ὡς ἄρθρον ἐκ τοῦ ἀιωνίου νόμου τῆς φύσεως, τοῦ νόμου τῆς ἀλληλοφθορᾶς, νέον στάδιον ἀνοίγεται εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην. Δὲν θὰ ἔχῃ πλέον νὰ θεραπεύσῃ διὰ καταποτίων καὶ καταπλασμάτων καὶ δυσαρέστων τὴν γεῦσιν ποτῶν τὰς ἀσθενείας, ἀλλὰ θὰ καταπολεμῇ ταύτας δι' ἄλλων ἀσθενειῶν, δηλαδὴ τὰ μικρόβια τῆς μιᾶς θὰ τρώγουν τὰ μικρόβια τῆς ἄλλης καὶ ὁ ἄνθρωπος θ' ἀπαλλάσσεται εὐκολώτατα, ὅπως ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τόσα θηρία καὶ ἄλλα ὀχληρὰ ζῶα τὰ ὁποῖα τρώγονται ἀναμεταξύ των. Πρὸς τὸ παρὸν ὁ ἰατρὸς Βαβτσίνσκυ περιωρίσθη εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν μικροβίων τῆς διφθερίτιδος· διὰ τῶν τοῦ ἐρυσιπέλατος καὶ ἐκ 14 ἀσθενῶν ἐθεράπευσε τοὺς 12. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς μεταξὺ τῶν μικροβίων τῆς διφθερίτιδος καὶ τῶν τοῦ ἐρυσιπέλατος ἐπικρατούσης ἔχθρας ἐγένετο κατὰ τύχην. Ὁ υἱὸς τοῦ ῥηθέντος ἰατροῦ προσεβλήθη ὑπὸ διφθερίτιδος ὀξυτάτης καὶ ὁ θάνατος ἐφαίνετο προσεχής. Αἴφνης, ἄγνωστον πῶς, ἀνεφαίνεται καὶ ἐρυσίπελας. Ἡ ἐπιπλοκὴ τῆς ἀσθενείας ἐν ἀρχῇ ἠπείλησε βιαιοτέραν τὴν καταστροφήν, ὁ ἀσθενὴς ἐχειροτέρευσεν ἡ δ' ἐξάντλησις αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Ἀλλὰ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπέρχεται αἰφνιδία καὶ γοργὴ βελτίωσις καὶ τὸ παιδίον σώζεται. Μετά τινα καιρὸν ὁ ἰατρὸς Βαβτσίνσκυ ἔτυχε νὰ ἔχῃ μεταξὺ τῶν πελατῶν του ἕνα πάσχοντα σοβαρῶς ἐκ διφθερίτιδος καὶ ἕτερον ἐξ ἐρυσιπέλατος. Ἐσκέφθη τότε νὰ μεταδώσῃ τὸ ἐρυσίπελας εἰς τὸν διφθεριτικὸν ἐμβολιάζων κατὰ τὴν ὑποσιαγονικὴν χώραν διὰ τοῦ ἐρυσιπελατικοῦ ἰοῦ. Καὶ ἡ θεραπεία ἐπέτυχεν ἐξαίρετα. Καὶ ἕτερα πειράματα ἐπεκύρωσαν τὰ δύο πρῶτα συμβάντα, ἅτινα ἄλλως ἡδύναντο νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς τυχαῖα. Συνέβη μάλιστα μεταξὺ ἀδελφῶν παθόντων ἐκ διφθερίτιδος ν' ἀποθάνῃ εἷς μόνος, ἀκριβῶς ὁ μὴ ἐμβολιασθείς, μεταξὺ δὲ ἄλλων ἀσθενῶν δύο, ἐκεῖνοι εἰς οὓς δὲν κατωρθώθη νὰ μεταδοθῇ τὸ ἐρυσίπελας διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Ἄξιον σημειώσεως καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ἐρυσίπελας μεταδιδόμενον εἰς διφθεριτικοὺς ἔχει ἐλαφρὸν καὶ ὅλως ἀκίνδυνον χαρακτῆρα.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά. Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ἀνέκδοτον ἔργον τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ἐπιγραφόμενον. «Ἐν ταξειδίῳ» (En voyage). Ἐν αὐτῷ ὁ μέγας ποιητὴς περιγράφει τὸ εἰς τὰς Ἄλπεις ταξείδιόν του κατὰ τὸ 1839 καὶ τὸ εἰς τὰ Πυρηναῖα κατὰ τὸ 1843. διακόπτεται δ' ἀποτόμως ἡ περιγραφὴ τοῦ τελευταίου τούτου ταξειδιου, διότι ἐπανερχόμενος ἐξ αὐτοῦ ἔμαθε τυχαίως, ἀναγνοὺς εἰς ἐφημερίδα τινὰ ἐν καφενείῳ, τὸν τραγικὸν θάνατον τῆς θυγατρός του Λεοπολδίνης καὶ τοῦ συζύγου της Καρόλου Βακερί, πνιγέντων ἀμφοτέρων. Τὸ νέον ἔργον τοῦ Οὐγκὼ ἔχει τὰ αὐτὰ πλεο εκτήματα καὶ τὰ αὐτὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων ἔργων του, ὅσα ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς φιλολογικῆς δράσεώς του ἔγραψε. Διακρίνεται δὲ πρὸ πάντων διὰ τὴν περιγραφικὴν δεινότητα, τὴν λυρικὴν ἔξαρσιν, τὸν πλοῦτον τῶν ἀντιθέσεων καὶ τὴν ἀδρότητα καθόλου τῆς λέξεως.

Καλλιτεχνικά Ἐν Παρισίοις ἐπωλήθη ἐπὶ δημοπρατίας ἡ συλλογὴ εἰκόνων τοῦ Crabbe, ἀποτελουμένη ἐκ 55 πινάκων, οἵτινες πάντες κατεκυρώθησαν ἀντὶ 1,589,900 φρ. Χάριν περιεργείας ἀναγράφομεν τὰς τιμὰς εἰς ἃς ἐπωλήθησάν τινες τῶν πινάκων. Ὁ «ὁδηγὸς» πίναξ τοῦ Μαισσονιέ, ἀγορασθεὶς τῷ 1883, ἀντὶ 225,000 φρ. κατεκυρώθη ἀντὶ 177,000· ἡ «Αὐγὴ» τοῦ Corot πωληθεῖσα τῷ 1880 ἀντὶ 7,000 φρ. κατεκυρώθη 62,000 φρ. ἡ δ' «Ἑσπέρα» ἄλλος πίναξ τοῦ αὐτοῦ ζωγράφου ἀντὶ 60.000 φρ. Εὐθηνότερα σχετικῶς κατεκυρώθησαν πίνακες παλαιῶν ζωγράφων, ἐξ ὧν μόνος ὁ παριστῶν τὴν «Ἁγίαν οἰκογένειαν», πίναξ τοῦ Ῥοῦβενς ἐπωλήθη εἰς ὑψηλὴν ὁπωσοῦν τιμὴν 112 χιλ. φρ. ἄλλοι δὲ πίνακες τοῦ αὐτοῦ ζωγράφου μόλις ἔτυ-

χον τιμῶν κυμαινομένων μεταξὺ 16,000 καὶ 27,000 φράγκων.

Ἐκπαιδευτικά. Ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ τῶν Παρισίων πολλαὶ σπουδάζουσι γυναῖκες, ἀλλὰ πρό τινων ἡμερῶν μόλις ὑπέστη πρώτη διδακτορικὴν ἐξέτασιν ἐν αὐτῇ ἡ ἐκ Βουκουρεστίου δεσποινὶς Σαρμίτσα Βιλτσέσκου. Εἰκοσιτριετὴς τὴν ἡλικίαν, εὐειδής, καὶ πρᾶγμα ἱκανῶς σπάνιον εἰς φοιτήτριαν, αἰδήμων καὶ ἄτολμος, ηὐδοκίμησε μεγάλως εἰς τὰς ἐξετάσεις της, παμψηφεὶ ἐγκριθεῖσα καὶ θερμοτάτων ἀξιωθεῖσα ἐπαίνων παρὰ τῶν καθηγητῶν. Ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ αὐτῆς, ἀποτελοῦσα τόμον ὀγκώδη 506 σελίδων, ἐπραγματεύετο «περὶ τῆς νομικῆς καταστάσεως τῆς μητρὸς κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν καὶ τὸ γαλλικὸν δίκαιον». Πρὸ τῆς προσελεύσεως αὐτῆς ἐνώπιον τῶν ἐξεταστῶν ἠγέρθη περίεργον ζήτημα, ἂν πρέπει νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ περιβληθῇ καὶ αὐτὴ τὴν κεκανονισμένην στολὴν τῶν ἐξεταζομένων. Ἔλυσαν δ' οἱ καθηγηταὶ εὐφυῶς τὸ ζήτημα καὶ ἀπήλλαξαν τὴν ὑποψήφιον τῆς δυσαρέστου ἀνάγκης νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν των ἐν ἀκόμψῳ καὶ κωμικῇ ἐνδυμασίᾳ, στηριχθέντες εἰς τὴν χρῆσιν τῆς αὐτῆς λέξεως robe δηλούσης τὴν στολὴν τῶν ἐξεταζομένων καὶ τὴν γυναικείαν ἐσθῆτα καὶ ἀποφανθέντες ὅτι δὲν εἶνε χρεία διπλῆς στολῆς.

—Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβριγίας γίνεται κατ' ἔτος διαγωνισμὸς εἰς τὰ ἀνώτερα μαθηματικὰ τῶν διακριθέντων σπουδαστῶν· ὁ δὲ πρωτεύσας ἐν τῷ ἀγῶνι ἀξιοῦται μεγίστων τιμῶν. Τοῦ ἀγῶνος ἐπιτρέπεται νὰ μετάσχωσι καὶ αἱ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοιτῶσαι γυναῖκες, ἀλλ' ἡ συμμετοχή των εἶνε ὅλως πλατωνική, διότι δὲν βαθμολογοῦνται, τῶν ἀκαδημαϊκῶν τιμῶν καὶ ἀξιωμάτων ὄντων ὡρισμένων ἀποκλειστικῶς δι' ἄνδρας. Κατὰ τὸν φετεινὸν ἀγῶνα ἀξιοσημείωτον εἶνε ὅτι ἠξιώθη μὲν τῶν πρωτείων ἀνήρ, ἀλλὰ κατὰ τύπους μόνον· ἡ πραγματικῶς δὲ πρωτεύσασα ἦτο νεᾶνις, ἡ μὶς Φιλίππη Γάρρετ Φάουτσετ, θυγάτηρ τοῦ ἀποθανόντος καθηγητοῦ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας Ἑρρίκου Φάουτσετ, ὅστις καίπερ τυφλὸς κατέλαβε τὴν θέσιν γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων ἐν τῷ ὑπουργείῳ Γλάδστωνος τοῦ 1880 καὶ τῆς Κυρίας Φάουτσετ, τῆς συγγραφέως Ἐγχειριδίου πολιτικῆς οἰκονομίας μεταφρασθέντος καὶ ἑλληνιστί. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τῆς εὐπαιδεύτου νεάνιδος εἰς τ' ἀνώτερα μαθηματικά, ἤτοι εἰς κλάδον ἐπιστήμης θεωρούμενον μέχρι τοῦδε ἀπρόσιτον εἰς τὴν γυναικείαν διάνοιαν, ἀναγκάζει τοὺς διέποντας τὰ τῆς παιδείας νὰ σκέπτωνται περὶ καταργήσεως τῶν προνομίων τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων σπουδαστῶν.

Νεκρολογία. Ἐν Μυλχάουζεν τῆς Ἀλσατίας ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 80 ἐτῶν ὁ γνωστὸς χημικὸς Κάμιλλος Καῖχλιν (Cöchlin), ὅστις ἐξ ὀνομαστῆς οἰκογενείας βιομηχάνων καταγόμενος διηύθυνεν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὸ χημικὸν ἐργαστήριον τοῦ οἴκου Ἀδελφῶν Καῖχλιν.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Φυλακισμένος. εἰκὼν Πράουε-Χένιγκζεν παριστῶσα σιδηρόφρακτον φεγγίτην φυλακῆς ἀπὸ τοῦ ὁποίου προβάλλει κεφαλὴ καταδίκου, ἐνῷ ἔξωθεν πτερυγίζουσα χελιδὼν φαίνεται φέρουσα πρὸς αὐτὸν τὸν μάταιον χαιρετισμὸν τῆς ἐλευθερίας.

Δύο πειρισμένοι. Ὁ ζωγράφος Ἔισμονδ ἀπεικόνισε χαριεστάτην οἰκογενειακὴν σκηνήν. Ἐνῷ τὸ παιδίον μετὰ πολλῆς ὀρέξεως τρώγει κατὰ γῆς ἐκ πινακίου, ἡ γάτα αὐτοβούλως λαμβάνει μέρος εἰς τὸ παιδικὸν γεῦμα προκαλοῦσα τὴν ὀργὴν τοῦ παιδίου καὶ τῆς μητρὸς τὸ μειδίαμα.

Φραγκίσκος Κρίσπης. Ὁ νῦν παντοδύναμος πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας ἐγεννήθη τῇ 4 Ὀκτωβρίου (ν.) 1819 ἐν Ῥιβέρα δι' Γιργέντο τῆς Σικελίας. Ἐξασκήσας ἐπί τινα χρόνον τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἐν Νεαπόλει, μετέσχε τῆς Σικελικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1848, μετὰ δὲ τὴν κατίσχυσιν τῶν ἀντιδραστικῶν κατέφυγεν εἰς Πεδεμόντιον, ὁπόθεν ἐξώσθη τῷ 1853 ὡς Ματσινιττής. Τῷ 1859 συνηγωνίσθη ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως πολέμοις, ἐπολέμησε δ' ὑπὸ τὸν Γαριβάλδην, εἷς ὢν τῶν εἰς Σικελίαν ἀποβάντων Χιλίων. Ἐν Νεαπόλει ἐχρημάτισε γραμματεὺς τοῦ Γαριβάλδη καὶ ἐπὶ βραχὺν χρόνον ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν. Ἀπὸ τοῦ 1861 εἶνε βουλευτής, τῷ δὲ 1865 ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν ῥιζοσπαστικῶν συνταγματικῶν ἐξελέχθη ἀντιπρόεδρος τῆς βουλῆς. Κατισχύσαντος τοῦ κόμματος εἰς ὃ ἀνήκει ἐξελέχθη πρόεδρος τῆς Βουλῆς, τῷ δὲ 1877 ἐγένετο ἐπὶ δύο μῆνας ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ὑπὸ τὸν Δεπρέτην, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐπανῆλθε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1887. Πρωθυπουργὸς δ' ἔγεινε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δεπρέτη.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΡΙΣΠΗΣ

ΕΔΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἰατρικὴ συμβουλή. Ὁ ἰατρός: — Ὅλαι αὐταὶ αἱ στομαχικαὶ ἐνοχλήσεις θὰ λείψουν ἂν πίνετε γάλα πολύ. Ὁ πελάτης: —Πίνω μίαν ὀκᾶν τὴν ἡμέραν. Ὁ ἰατρὸς (μετ' ὀργῆς:) — Μὰ τότε νὰ τὸ παύσετε, νὰ τὸ παύσετε ἀμέσως!

Μεταξὺ νεανίδων. Ἡ μία: Εἴδες αὐθάδεια νὰ μᾶς παίρνῃ πάντοτε ἀπὸ πίσω αὐτὸς ὁ ἀξιωματικός; Ἡ ἄλλη: —Καὶ νὰ μὴν ξέρωμε τοὐλάχιστον γιὰ ποιὰ ἀπὸ ταῖς δυὸ μας ἔρχεται..

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αἱ γυναῖκες μᾶς κυβερνοῦν· ἂς προσπαθῶμεν λοιπὸν νὰ τὰς καθιστῶμεν τελειοτέρας· ὅσον περισσότερα φῶτα ἔχουν τόσον περισσότερον θὰ φωτιζώμεθα καὶ ἡμεῖς.

*

Ἡ πλάνη εἶνε ἐκ τῶν ὀλίγων ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἅτινα ἔρχονται ταχέως καὶ βραδέως φεύγουν.

*

Τὰ κοινωνικὰ ζητήματα ὁμοιάζουν μεγάλα τύμπανα καὶ ὁ λαὸς εἶνε τὸ κρουόμενον δέρμα

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ κρέας διατηρεῖται κατὰ τὸ θέρος ἂν σκεπασθῇ διὰ λεπτοῦ βαμβακεροῦ πανίου καὶ κρεμασθῇ ἐντὸς τῆς καπνοδόχου ἐκείνης ἥτις ἦτο μᾶλλον ἐν χρήσει κατὰ τὸν χειμῶνα.

Ἰθάκη Πρακτικός

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1890 - 2187